

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra muzikologie

Barbora SLOUKOVÁ

**Prostějovský hudební život ve 2. polovině 20. století
se zaměřením na léta 1980 - 2000**

Musical life in Prostějov in the 2nd half of 20. Century with
Focus on Years 1980 – 2000

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Eva VIČAROVÁ, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla všechny využití prameny a literaturu.
Souhlasím, aby práce byla uložena a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Olomouci 9. května 2011

.....

podpis

Práce si vyžádala spoustu času stráveného bádáním v materiálech archivu a knihoven, tříděním nashromážděných údajů do kapitol a vlastním sepisováním studie. Při všech činnostech jsem se vždy setkávala s laskavým jednáním. Je mou milou povinností poděkovat především PhDr. Evě Vičarové, Ph.D. za vedení práce, pracovníkům regionálního oddělení Městské knihovny v Prostějově za ochotu a pomoc při hledání literatury a pramenů a v neposlední řadě zaměstnancům ZUŠ Vladimíra Ambrose v Prostějově za cenné informace z oblasti, o které práce pojednává.

OBSAH

ÚVOD.....	5
STAV BĀDÁNÍ.....	7
Stručný nástin historického, společenského a kulturního vývoje Prostějova od 19. století10	
Od 19. století do 50. let 20. století.....	10
Poválečné období v prostějovské kultuře	19
Padesátá léta	22
Šedesátá léta	25
Sedmdesátá léta.....	29
Hudební život v Prostějově v letech 1980 až 1989	32
Opera a opereta	33
Koncerty Moravské filharmonie a jiných těles	36
Lidová škola umění Vladimíra Ambrose	39
Sbory Vlastimila a Orlice.....	41
Collegium musicum.....	42
Mánes.....	43
Hudební život v Prostějově v letech 1990 až 2000	44
Opera a opereta	46
Koncerty Moravské filharmonie a jiných těles	48
Základní umělecká škola Vladimíra Ambrose.....	49
Sbory Vlastimila a Orlice.....	51
Collegium musicum.....	53
Mánes.....	53
ZÁVĚR.....	55
SOUPIS POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	57
Resumé.....	60
Summary	62

Zusammenfassung.....	64
Přílohy.....	67

ÚVOD

Práce s názvem Prostějovský hudební život ve 2. polovině 20. století se zaměřením na léta 1980 - 2000 pojednává o hudebním dění ve městě, kde se autorka narodila, a o období, jež je pisatelce studie blízké a kterého se byť jen v malém úseku sama účastnila. Léta 1945 až 2000 s sebou nesla zásadní historické, politické a jimi často ovlivněné kulturní události, které stojí za sepsání formou odborné práce. Cílem této studie je především rok 1989 a dopad politicko-historických událostí, jež se v tomto roce odehrály, na kulturní složku a pomocí popisné a srovnávací metody podrobněji zmapovat hudební dění osmdesátých a devadesátých let. Práce reflektuje hudební život oblasti patřící k Olomouckému kraji a přispívá tak k dalším studiím v rámci projektu s názvem Morava a svět.

Práce obsahuje tři velké kapitoly. Úvodní kapitola zahrnuje období od 19. století, kam spadají počátky sborů Orlice a Vlastimily nebo Základní umělecké školy Vladimíra Ambrose v Prostějově a slouží jako nezbytný úvod k dalším událostem v nadcházejících kapitolách. Po vzoru statě Dr. Zdeňka Vlka ve Sborníku z konference „Prostějov a jeho místo v dějinách Moravy“ nebo Dějin Olomouce je dále od padesátých let rozčleněna na podkapitoly dle desetiletí a ne dle institucí, jak je tomu v kapitolách následujících. Pro uvedení do kontextu je na úvod každého desetiletí přidán stručný politicko-historický přehled.

Kapitoly o osmdesátých a devadesátých letech pak popisnou formou zobrazují chronologicky činnost jednotlivých institucí, např. LŠU, později ZUŠ Vladimíra Ambrose, sborů Vlastimila a Orlice nebo Collegium musicum, a jejich vliv na kulturní složku města Prostějova v daném období.

Součástí studie je i několik příloh. Mimo fotografie osob a institucí, o nichž práce pojednává, obsahuje tabulku s počty žáků lidové umělecké školy.

STAV BĀDÁNĪ

O hudebním životě města Prostějova bylo již poměrně dost napsáno. Málo informací se však daří nalézt právě o období, o kterém pojednává tato studie. Pro bádání posloužily odborné hudební slovníky, obecné kulturní publikace, almanachy a ročenky, kulturní programy a zpravodaje, kroniky, novinové články či paměti přímých účastníků.

Literatura:

O hudebním dění v Prostějově pojednává rozsáhlá dvousvazková diplomová práce PhDr. Zdeňka Vlka *Hudební kultura Prostějova* z roku 1982¹, která však není k dispozici ani v archivu katedry věd o umění Masarykovy univerzity v Brně a ani u autora samotného. Od stejného autora vyšel ve Sborníku z konference „Prostějov a jeho místo v dějinách Moravy“ v roce 1994 článek *Hudební kultura Prostějova*², která stručně pojednává o období od počátků po léta osmdesátá 20. století. Studie se však v popisu doby od roku 1948 zabývá spíše kritikou politických nařízení minulého režimu a jejich důsledky pro kulturní činitele té doby.

Další přínosnou publikací byla práce Ernesta Hainse *Hudební život Prostějovska*³, kterou vydalo Okresní vlastivědné muzeum v Prostějově za spolupráce Lidové školy umění Vl. Ambrose jako katalog ke stejnojmenné výstavě.

¹ Vlk, Z.: *Hudební kultura Prostějova*. Diplomová práce, Filozofická fakulta UJEP v Brně, Brno 1982.

² Vlk, Z.: *Hudební kultura Prostějova*, in Sborník z konference „Prostějov a jeho místo v dějinách Moravy“, Prostějov 1994.

³ Hains, E.: *Hudební život Prostějovska*, Prostějov 1969.

Až po rok 1969 pojednává o institucích, pěveckých spolcích a orchestrech i o osobnostech prostějovského hudebního dění.

Kulturními událostmi v prostějovském Městském divadle se zabývá obsáhlá publikace *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, která mapuje stoletou historii jedné z nejvýznamnějších památek ve městě a zabývá se i hudebním životem probíhajícím za zdmi této budovy v sálech Městského divadla.⁴

Obsáhlým dílem o Vladimíru Ambrosovi je kniha Vladimíra Gregora *Vladimír Ambros. Život a dílo 1890 – 1956*.⁵ z roku 1969, která chronologicky popisuje celý Ambrosův život a nechybí zde i analýzy jeho díla.

Velmi přínosným zdrojem informací byl *Almanach ke 120. výročí založení školy* vydaný Základní uměleckou školou Vladimíra Ambrose v Prostějově.⁶ Obsahuje často podrobný popis dění na škole od jejího založení v roce 1889 až po rok 2009.

O Prostějovu se zmiňuje i *Slovník české hudební kultury* z roku 1997.⁷ S obecnými informacemi o městě Prostějově seznámila autorku publikace *Prostějov. Dějiny města II.*, vydané v roce 1999.⁸

Pramenná základna:

⁴ Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007.

⁵ Gregor, V.: *Vladimír Ambros (1890-1956) – Život a dílo*, Prostějov 1969.

⁶ *Almanach ke 120. výročí založení ZUŠ Vl. Ambrose*, Prostějov 2009.

⁷ Fukač, J., Vysloužil, J., Macek, P.: *Slovník české hudební kultury*. S. 738 – 739, Praha 1997.

⁸ Kol. autorů: *Prostějov. Dějiny města II.*, Prostějov 1999.

Nejvíce informací ohledně produkce Moravské filharmonie a hostujících divadel z moravských měst mi přinesly Kulturní zpravodaje⁹ a Kulturně-společenské zpravodaje¹⁰, které jsou uloženy v prostějovském archivu.

Hodnotné údaje o spolku Orlice přinesly jimi vydané ročenky k příležitosti 120.¹¹ a 140.¹² výročí založení spolku. Vedle zápisů o důležitých událostech, kterých se spolek účastnil, tu nechybí vzpomínky na bývalé sbormistry a členy sboru.

Přínosná byla pro autorku setkání a rozhovory s pamětníky a pozůstalými po osobnostech činných v prostějovském hudebním životě. Získala tak hodnotné informace a mohla nehlédnout do kronik a písemných pamětí uložených v soukromém archivu oněch osob.

Další informace, které nebyly obsaženy v žádné literatuře a zahrnující zejména období posledního desetiletí 20. století, autorce poskytly články z regionálního tisku uložené v regionálním oddělení Městské knihovny v Prostějově. Mezi periodiky se často objevoval kulturní zpravodajský čtvrtletník *Štafeta* či *Prostějovský týden*.

⁹ *Kulturní zpravodaj 1980 – 1992*, uloženy ve Státním okresním archivu Prostějov, pobočka Prostějov.

¹⁰ *Kulturně-společenský zpravodaj 1990 – 2000*, uloženy ve Státním okresním archivu Prostějov, pobočka Prostějov.

¹¹ *Památník k 120. výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice*, Prostějov 1982.

¹² *Památník k 140. výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice*, Prostějov 2002.

STRUČNÝ NÁSTIN HISTORICKÉHO, SPOLEČENSKÉHO A KULTURNÍHO VÝVOJE PROSTĚJOVA OD 19. STOLETÍ

OD 19. STOLETÍ DO 50. LET 20. STOLETÍ

V průběhu staletí se setkáváme s Prostějovem jako s městem s jedním z největších zastoupení židovské menšiny v Čechách, jako s významným centrem Jednoty bratrské a působištěm Jana Blahoslava, či místem, kde byl vytištěn první česky psaný hudebně-teoretický spis *Musica* od Jana Josquina.¹³ V pozdějším období se Prostějov stal vyhlášeným centrem oděvního průmyslu.

Po pádu Bachova absolutismu dochází, tak jako v dalších českých městech, k zakládání spolků. V Prostějově to byl nejprve mužský pěvecký sbor Orlice, který založil 1. listopadu 1861 Jan Tauber.¹⁴ O sedm let později, v prosinci 1869, vzniká ženský pěvecký sbor Vlastimila¹⁵, jehož prvním sbormistrem byl Jan Kaiser.¹⁶

V září 1888 nastoupila na místo regenschoriho při chrámu Povýšení svatého Kříže osobnost, která měla na utváření prostějovského hudebního života významný vliv. Tím člověkem byl Ezechiel Ambros¹⁷, který pocházel z obce

¹³ Více obecných informací o městě Prostějově viz: Bartková, H.: *Prostějov*, Praha 2007; Kol. autorů: *Prostějov. Dějiny města I. a II.*, Prostějov 1999; a nebo www.prostejov.eu. Hudebním životem od počátků se pak zabývá studie Dr. Zdeňka Vlka *Hudební život Prostějovska* ve sborníku z konference *Prostějov a jeho místo v dějinách Moravy* nebo heslo „Prostějov“ in: Fukač, J., Vysloužil, J.: *Slovník české hudební kultury*, Praha 1997.

¹⁴ Jan Tauber – nar. 11. 6. 1828 v Konici, zemřel v Bojkovicích 13. 9. 1879, pro Orlici složil několik skladeb, např. *Pozdravení pěvců* z roku 1863, nebo o rok později zkomponovaná *Bouře*, viz: *Památník k 120. výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice*, Prostějov 1982.

¹⁵ Hains, E.: *Hudební život Prostějovska*, Prostějov 1969, s. 38.

¹⁶ Více informací o prvním sbormistru Vlastimily se autorce nepodařilo sehnat.

¹⁷ * 8. 12. 1861 - †31. 5. 1915, viz: Gregor, V.: *Vladimír Ambros (1890-1956) – Život a dílo*, Prostějov 1969, s. 9.

Kavrianov u Slavkova na Moravě.¹⁸ S Prostějovem byl spjat již od dětství, jelikož zde studoval na nižší reálce. Po studiích v Brně a Praze a šestiletém působení v Kroměříži nadobro zakotvil v Prostějově a ovlivňoval tak hudební dění ve městě po několik desítek let.¹⁹ Prvním počinem, kterým se Ambros neodmyslitelně zapsal do historie města, bylo založení Městské hudební školy, jež byla slavnostně otevřena 1. října 1889 s počátečním stavem 84 žáků.²⁰ Počet žáků do jeho smrti vzrostl až sedmkrát. 9. října 1905 stál u zrodu Orchesterálního sdružení a současně se v témže roce ujal vedení obou pěveckých spolků. Z Ambrosova díla jsou známy úpravy moravských lidových písní, byly vydány jeho sbírky *Z moravských dědin* a *Moravské národní písně*. Zhudebnil některé Sládkovy texty pro mužské sbory, ale nejznámějším je jeho melodram *Maryčka Magdonova*. Tento námět se tak dočkal o rok dřívějšího uvedení než v podobě známého sboru Leoše Janáčka.

Od roku 1892 spadá město Prostějov pod českou samosprávu. V letech 1906 až 1907 proběhla výstavba Národního domu dle návrhu architekta Jana Kotěry. Svou zkušebnu a koncertní sál zde získaly oba pěvecké spolky a později i Orchesterální sdružení.

Koncerty významných českých uskupení či umělců pořádal zpočátku knihkupec Vilém František Pittner.²¹ Vystupoval zde František Ondříček s kvartetem a klavíristou Josefem Faměrou (r.1908), Emanuel Ondříček, Jaroslav Kocián, Jan Kubelík (r.1912) či ruský pěvecký sbor s Dimitrijem Stavjanským

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ *Almanach ke 120.výročí založení ZUŠ Vl.Ambrose*, Prostějov 2009, s. 14.

²¹ Viz: Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007, s. 305.

z Agreněva. Častým hostem byla i Česká filharmonie, jejíž první koncert 27. dubna 1911 v Národním domě řídil Ezechiel Ambros. V říjnu o rok později sem zavítala s pásmem Dvořákových skladeb, v dubnu roku 1913 k 100. výročí narození Richarda Wagnera zahráli úryvky z jeho oper. O rok později mimo další koncert České filharmonie hostil Národní dům šedesátičlenný Orchester hudebních umělců z Vídně pod vedením Oskara Nedbala. Četnost podobných koncertů byla ovšem pro svou finanční nákladnost dost omezena.²² Častěji proto byli zvány komorní soubory nebo sólisté, např. tenorista Metropolitní opery v New Yorku Karel Burian (r.1914) nebo Ema Destinová (poprvé v r.1918, pak ještě vystoupila dvakrát).

V roce 1906 se ujímá vedení obou spolků Vilém Steinmann²³, který se snaží oba sbory zformovat podobně jako Pěvecké sdružení moravských učitelů Ferdinda Vacha. Kládí důraz na hlasovou kvalitu každého pěvce, podroboval je umělecké výchově. Požadoval po zpěvácích maximální soustředění a detailní studium daného díla,²⁴ čímž oba sbory dosahovaly vysokých kvalit. Steinmann měl úzké styky se skladatelem Leošem Janáčkem, jenž se koncertu v Prostějově zúčastnil poprvé v dubnu 1908.²⁵ V roce 1910 byl Janáček osobně přítomen při nácvicích jeho díla. K 50. výročí založení Orlice složil na text básně M. Kurta²⁶ *Na Soláni Čarták*

²² Tamtéž.

²³ *31. 10. 1880 - † 23. 2. 1962.

²⁴ Viz: Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007, s. 344 – 345.

²⁵ Viz: Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007, s. 307.

²⁶ Pseudonym pro prostějovského soudce a pisatele poezie Maxmiliána Kunerta. Viz: Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007, s. 339.

kantátu, jejíž premiéra proběhla 23. března 1912 za vedení Viléma Steinmanna a doprovodu vojenské hudby 8. pěšího pluku z Brna.²⁷

Během první světové války se kulturní život ve městě poněkud pozastavil. Činnost Orlice, Vlastimily i Orchesterálního sdružení byla značně oslabena. Koncerty byly pořádány v rámci Červeného kříže na podporu pozůstalých vojáků zahynuvších ve válce. K zásadním změnám nedošlo v případě výuky na Městské hudební a zpěvní škole, kde se až do roku 1924 vyučovalo jen zpěvu, hře na housle a dechové nástroje. Škola se potýkala jen s radikální změnou co do počtu žactva.²⁸ Do dějin města se krvavým písmem zapisuje datum 26. dubna 1917 – při potlačení hladové demonstrace zahynulo 23 lidí a více než tři desítky bylo zraněných.²⁹

S novým elánem vstupuje Prostějov do poválečného období a do časů První republiky. V roce 1919 byl založen Klub přátel umění, který měl za úkol propagovat a přiblížit prostějovskému publiku divadlo, hudbu, literaturu a výtvarné umění v rámci setkání a koncertů, které bývaly často dosti nákladné. Klub fungoval jako sdružení čtyř odborů, přičemž v čele každého stál předseda zastupující vždy jednu z výše zmíněných uměleckých sfér.³⁰

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Počet žáků ve šk.roce 1915/1916 klesl až na necelou polovinu, viz. Tabulka v příloze, viz: *Almanach ke 120.výročí založení ZUŠ Vl.Ambrose*, Prostějov 2009, s. 26.

²⁹ Více informací ohledně této události viz: Kol.autorů: *Prostějov Dějiny města II.*, Prostějov 1999, s. 67.

³⁰ Vlk. Z.: *Hudební kultura Prostějova*, in Sborník z konference „Prostějov a jeho místo v dějinách Moravy“, Prostějov 1994, s. 197.

O kulturní náplň se staral dirigent Vilém Steinman, který jako sbormistr Orlice i Vlastmily vyhledával repertoár zejména vlastenecký, např. Bendlův *Pochod Táborů*, Dvořákovo oratorium *Svatá Ludmila* a jiné. V roce 1919 však odešel do Brna a ve funkci sbormistra a především organizátora kulturního života prostějovského jej plnohodnotně nahradil až v roce 1921 Vladimír Ambros.

Vladimír Ambros se narodil 18. září 1890 v Prostějově. Navázal na svého otce, Ezechiela Ambrose, pod jehož vedením vzkvetl prostějovský hudební život. Vladimír se podrobil i se svým bratrem Emanuelem intenzivní výuce hry na klavír a harmonie.³¹ Po jednom roku stráveném na Obchodní akademii v Prostějově sám otec uznal, že by se dále mohl věnovat studiu hudby, a proto nastoupil roku 1907 na brněnskou varhanickou školu, kde byl jeho učitelem, stejně jako otci, Leoš Janáček. U něj navštěvoval přednášky o sonátách, které zde byly zřízeny namísto přednášek o hudebních skladatelích³². Největším zážitkem pro Ambrose byly duchovní koncerty pod vedením jeho učitele a zde již bylo patrné, že Janáček Ambrosovi umělecky imponoval. Po absolutoriu na varhanické škole v roce 1910 přijal o rok později místo korepetitora při divadle ve Frankfurtu nad Mohanem, které získal i díky podnětům ze strany Františka Neumanna, který byl dlouholetým přítelem rodiny Ambrosových.³³ V druhém ročníku konzervatoře získal tzv.

³¹ Gregor, V.: *Vladimír Ambros (1890-1956) – Život a dílo*, Prostějov 1969, s. 12 a Hains, E.: *Hudební život Prostějovska*, Prostějov 1969, s. 12.

³² Gyurkovisc, K.: *Hudební skladatel Vladimír Ambros*, KZprávy, č. 9, Prostějov 1940.

³³ Přerovský rodák (nar. 16. 6. 1874), který dětství a mládí prožil v Prostějově. Byl významnou dirigentskou osobností nejen v české hudební kultuře. Zemřel v Praze 25. 2. 1929 na zápal plic. Viz: Hains, E.: *Hudební život Prostějovska*, Prostějov 1969 a viz. Gregor, V.: *Vladimír Ambros (1890-1956) – Život a dílo*, Prostějov 1969, s. 18.

Mozartovo stipendium, kterého využil pro odcestování do Anglie³⁴, kde se oženil se svou ženou Mabel Speakmanovou. V roce 1921 se vrátil i s manželkou zpět do Prostějova.

V rámci reorganizace školství v ČSR se na Městské hudební a zpěvní škole zavedla v roce 1924 i další hudební oddělení – dechové a klavírní. Tou dobou působil ve funkci ředitele nástupce Ezechiela Ambrose Antonín Tušek, jehož o rok později vystřídal Ladislav Slováček, bývalý ředitel na břeclavské hudební škole. Během jeho vedení byl na škole zřízen i vlastní žákovský orchestr čítající až 37 žáků a ve školním roce 1934/1935 zahájilo činnost dramatické oddělení, které tou dobou nebylo obvyklé ani ve větších městech.³⁵

Následujícím ředitelem byl od roku 1935 Josef Hlavatý. Hned v počátcích se z jeho podnětu škola dočkala svého přejmenování na Městskou hudební a zpěvní školu dr. Leoše Janáčka a zapojila se více do městského kulturního života, zvláště při Klubu přátel umění, jehož byl Hlavatý spoluzakladatelem, zapisovatelem a předsedal dramatickému oddílu.³⁶

V roce 1926 odešel na celých 12 let Vladimír Ambros do Břeclavi a na jeho místě v Orchestrálním sdružení i ve sborech se vystřídal řada schopných dirigentů, mezi nimi např. Pavel Dostal, Ladislav Slováček či Alois Grumlík³⁷. U náročných skladeb se konečných fází jejich nastudování a konečně i koncertu

³⁴ Gregor, V.: *Vladimír Ambros (1890-1956) – Život a dílo*, Prostějov 1969, s. 21.

³⁵ Hains, E.: *Hudební život Prostějovska*, Prostějov 1969, s. 29.

³⁶ *Almanach ke 120.výročí založení ZUŠ Vl.Ambrose*, Prostějov 2009, s. 15.

³⁷ Narodil se 30. 3. 1893 ve Vídni a zemřel 19. 1. 1965. Zaměřoval se na repertoár české a světové klasiky i skladatelů své doby. Dirigentské zkušenosti získal u Ferdinanda Vacha, pod nímž necelých 45 let zpíval. In: Hains, E.: *Hudební život Prostějovska*, Prostějov 1969, s. 15.

samotného ujal Ambros, který sem z Břeclavi pro tyto účely zajížděl.³⁸ Orchesterální sdružení provádělo náročné kusy, k slyšení byla například Smetanova *Má vlast* nebo *9. symfonie* Ludwiga van Beethovena.

V červnu roku 1932 uvítal prostějovský Sokol společně s oběma pěveckými spolky dělnický sbor sestávající z amerických krajanů, chicagskou Lyru, jež poctila 6. června Prostějovany svým vystoupením.³⁹

Každoročně byly po celé republice pořádány koncerty k oslavám narozenin „Prezidenta Osvoboditele“ T. G. Masaryka. Hodně vzpomínaným byl koncert z roku 1936, na němž vystoupila Vlastimila s Orlicí za řízení Aloise Grumlíka. Akce byla doplněna o přednášky univerzitního profesora Jana Uhra o Masarykovi – filozofovi humanity a demokracie a cvičení žáků vojenského učiliště.⁴⁰ V prosinci téhož roku proběhl koncert k uctění památky skladatele Leoše Janáčka, na čemž se podílela po něm pojmenovaná Městská hudební škola Leoše Janáčka společně s mužským sborem Orlice za úvodního slova Ludvíka Kundery z brněnské konzervatoře.⁴¹

V tzv. mnichovském období sloužily koncerty, kde na programu nechyběly skladby českých skladatelských velikánů, jako projev soudržnosti, pro připomenutí národní identity, dodání odvahy a naděje a posílení pocitu soudržnosti občanů. Takovým byl i koncert 27. května 1938, na němž hrála Česká filharmonie pod vedením Viléma Steinmanna a v jehož rámci zazněly skladby Dvořákovy, Smetanovy a Novákovy.⁴² Mnichovské události překazily oslavy 50. výročí založení

³⁸ Tamtéž.

³⁹ In: Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007, s. 344 – 345.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² In: Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007, s. 309 – 312.

Městské hudební a zpěvní školy dr. Leoše Janáčka. V nastanuvších válečných dobách se vedení školy ujal František Chutný,⁴³ který na škole zavedl sborový zpěv a individuální nástrojovou výuku.⁴⁴

Ve spolupráci s olomouckou Filharmonií Žerotína uspořádalo Orchesterální sdružení v lednu 1939 koncerty v Prostějově a Olomouci. Stočlenný orchestr zahrál *Mou vlast* za dirigence Iva Miliče Pecháčka.⁴⁵

Při příležitosti Máchovských oslav roku 1939, uspořádaných jako projev celonárodní vlastenecké manifestace, zhudebnil Vladimír Ambros Máchův Máj. Propojil zde tak hudbu, recitaci, sborový zpěv, film i světelné obrazy za účasti čtyřicetiletého Orchesterálního sdružení a devadesáti recitátorů. Mimo koncerty pořádané Klubem přátel umění probíhaly i další akce z podnětu Národního souručenství⁴⁶, např. květnové oslavy české hudby v roce 1940, které se nepříliš vydařili díky bojkotu ze strany Městské hudební školy.⁴⁷

V červnu téhož roku zavítala do sálu Národního domu Česká filharmonie s Václavem Talichem, jež měla na programu tři části ze Smetanovy *Mé vlasti* a Dvořákovu „Novosvětskou“ symfonii. S celým cyklem symfonických básní *Má vlast* vystoupila filharmonie v březnu 1941, tentokrát pod vedením K. B. Jiráka, a v září

⁴³ Narozen 15. 8. 1890 v Hudcově a zemřel 1. 3. 1968 v Opavě. Po studiích v Poděbradech, Praze, Lipsku a Římě, vedl mimo jiné srbský pěvecký sbor ve Vukovaru, nebo učil zpěv na operní škole v New Yorku. Za války působil jako dirigent pěveckého sboru Žerotín v Olomouci. Zdroj: www.opava-city.cz, 3. 4. 2011.

⁴⁴ Hains, E.: *Hudební život Prostějovska*, Prostějov 1969, s. 30.

⁴⁵ In: Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007, s. 309 – 312.

⁴⁶ Jediná povolená politická strana v Protektorátu, pod kterou spadalo pořádání a schvalování kulturních akcí. In: Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007, s. 309 – 312.

⁴⁷ Tamtéž.

s dirigentem Karlem Šejnou.⁴⁸ Mimo to Orchesterální sdružení ve spolupráci s Klubem přátel umění pořádalo cykly abonentních komorních koncertů, kde mohli posluchači slyšet Český nonet, violoncellistu Miloše Sádla, Černého kvarteto, Moravské trio, klavíristu Josefa Páleníčka společně s houslistou Alexandrem Plockem a zpěvačkou Růženu Hořákovou. V květnu 1943 vystoupilo Orchesterální sdružení společně s rytmickým oddělením hudební školy s první sérií Slovanských tanců Antonína Dvořáka.⁴⁹

S českou produkcí v Národním domě soupeřilo divadlo německé, které nabízelo hojně operní tvorbu italských a německých skladatelů, mezi něž patřil Puccini, Verdi, von Weber, Mozart, Lortzing, či operetní díla Nedbalova, Zellerova či Lehárova, a nebo pořádalo umělecké večery estrádního typu, kam zajížděli umělci z říše. Na základě Goebelsova nařízení byla tato německá divadelní větev v září roku 1944 pozastavena a časem úplně zrušena.⁵⁰

Existence spolků Vlastimila a Orlice pod řízením Aloise Grumlíka v letech 1927 až 1950 byla známá i za hranicemi regionu. Spolupracovaly s orchestrem Československého rozhlasu v Brně vedeným Břetislavem Bakalou a s úspěchy odjížděli z pražských pěveckých soutěží. Jejich vrcholným počinem bylo vystoupení ve Smetanově síni Obecního domu v Praze v dubnu 1941, kde zazněl cyklus *Haná zpívá* Josefa Vacy. Pozadu nezůstával ani tisk, který vychvaloval jejich produkci.⁵¹

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ In: Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007, s. 231 – 237.

⁵¹ Tamtéž a Marek, P.: *110 let pěveckého spolku Orlice*, Štafeta 4/72, Prostějov 1972.

Městská hudební a zpěvní škola dr. Leoše Janáčka ve válečných letech nadále fungovala až do roku 1944, kdy v rámci omezení kulturního života Němci byla většina institucí, včetně hudebních škol, uzavřena. Učitelé, stejně tak členové Orchesterálního sdružení, byli v rámci totálního nasazení nuceni opouštět svá působiště a odejít na nucené práce. Účast na zkouškách orchestru se stále snižovala, ale ke schůzkám přesto docházelo. Jejich náplní byl poslech zakázaných skladeb a výměna zpráv o válce a jejich postupech.⁵²

Nacistická perzekuce se nevyhnula ani prostějovskému spolku Orlice. Pět lidí bylo během války vězněno, jeden člen byl dokonce popraven.⁵³ Počet účinkování byl silně omezen. Skromnější počet vystupování pocítila i Vlastimila, která se v době války omezovala spíše na kůr kostela U Milosrdných bratří.

POVÁLEČNÉ OBDOBÍ V PROSTĚJOVSKÉ KULTUŘE

V poválečném období se Prostějov dlouho vypořádával s oběťmi, které válka přinesla. Mezi nimi byly i oběti z řad židovské populace, kterých byla valná většina, nebo lidé činí v kulturním životě města. Léta podmanění Německou říší s sebou nesla zvýšený zájem o lidovou hudbu. Pod ZK ROH Oděvního podniku přešel folklórní soubor Mánes, jehož vznik můžeme datovat již kolem roku 1918, oficiálně však soubor začal existovat rokem 1945.⁵⁴ Soubor navázal spolupráci se

⁵² Štafeta 1/84, Prostějov 1984

⁵³ Oním popraveným byl Vojtěch Potěský, in: *Památník k 120. výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice*, Prostějov 1982.

⁵⁴ Původně Hanácká skupina při Sdružení hospodyň pod vedením Věkoslavy Paroubkové. Zpočátku docházelo k setkáním za účelem zazpívat si či zatancovat, pochlubit se kroji. Srov. Štafeta 3/1975, Prostějov 1975, s. 25 a Štafeta 3/1980, Prostějov 1980, s. 26 – 28.

sběrateli hanáckých lidových písní a tanců, prof. Ludmilou Mátlovou – Uhrovou, JUDr. Janem Poláčkem a znalci krojů Marií Vařekovou, Martou Čížkovou a Janem Zbořilem. Za účelem oživení starých lidových zvyků a obyčejů vznikala náročná pásma, která dávala možnost poznat tehdejší oslavy masopustu, dále pásma o robotě, rekrutském loučení, nebo ukázky hanáckých tanců z 18. století. Kroj podle kreseb Josefa Mánesa vytvořil Jan Zbořil.⁵⁵

Vedle toho nadále existoval Klub přátel umění se snahou vzbudit v obyvatelích zájem o vážnou hudbu, který se však nesetkal s přílišnými ohlasy. Na kulturním životě města se dále podílely Orchesterální sdružení, hudební škola nebo sbory Vlastimila a Orlice.

Dne 20. června 1945 se Orchesterální sdružení dočkalo svého prvního poválečného vystoupení, jež uspořádalo nejen v rámci oslav osvobození, ale i v rámci 40. výročí založení. Během dalších let pořádalo sdružení často nákladné zájezdy a koncerty do velkých moravských měst.⁵⁶ Vedle toho Ambros uváděl hudební dostaveníčka v altánu ve Smetanových sadech, která se však nesetkala s velkými ohlasy.⁵⁷

Po osvobození se první koncert Orlice a Vlastimily konal již 2. června 1945 v nemocnici U Milosrdných bratří v Prostějově a byl pořádán pro raněné sovětské vojáky. Další vystoupení probíhala po prostějovském okolí při příležitosti odhalení pomníků obětem fašismu. V roce 1949 se vzdal funkce Alois Grumlík a vedení se

⁵⁵ Viz. Štafeta 3/1980, Prostějov 1980, s. 26 – 28.

⁵⁶ Hains, E.: *Hudební život Prostějovska*, Prostějov 1969, s. 40 – 41.

⁵⁷ Štafeta 1/84, Prostějov 1984.

pohostinně ujal kpt. Antonín Dražil⁵⁸, žák Václava Talicha a bývalý člen České filharmonie toho času působící jako kapelník vojenské hudby v Olomouci.

V letech 1945 až 1948 zajížděla do Prostějova Moravská filharmonie z Olomouce, která v průběhu dalších padesáti let nabídla posluchačům pravidelné abonentní cykly. Získala si tak výsadní právo pro hostování v Národním domě a mimo jiné sem zajížděla Státní filharmonie Brno či Janáčkova filharmonie Ostrava. S operní produkcí pak Moravské divadlo Olomouc či Slezské divadlo z Opavy.

Únorové události v roce 1948 neblaze zasáhly revitalizaci společnosti a kultury, jež byla pod přísným dozorem státu. Vzniklé události nejlépe vystihne citace výroku Dr. Zdeňka Vlka v příspěvku *Hudební kultura Prostějova*: *„Každá z důležitějších akcí byla programově určována, tématicky nadiktována, pečlivě prověřena a schválena k tomu dosazenými orgány, aby jednak vyhovovaly účelu, jednak aby se do nich nevloudila nějaká nežádoucí ideologická diverze, která by mohla urazit vkus a cítění elitní části stranického publika.“*⁵⁹

Dne 19. září 1948 se uskutečnil koncert České filharmonie za vedení Václava Neumanna namísto původně ohlášeného Rafaela Kubelíka, který byl posledním vystoupením tohoto tělesa v městě Prostějově.

⁵⁸ Narodil se 7. 4. 1907 v Krásném Březnu u Ústí nad Labem a zemřel 13. 1. 1981 v Olomouci. Heslo „Dražil, Antonín“, autoři hesla: Bohumil Pešek a Eva Vičarová. In: www.ceskyhudebnislovník.cz, 3. 4. 2011.

⁵⁹ Vlk. Z.: *Hudební kultura Prostějova*, in Sborník z konference „Prostějov a jeho místo v dějinách Moravy“, Prostějov 1994, s. 199.

PADESÁTÁ LÉTA

V rámci reorganizace se Městská hudební škola v roce 1951 přejmenovala na Základní hudební školu v Prostějově. Pod vedením ředitele Floriána Šmída roste počet zájemců o hudební vzdělání. Např. ve školním roce 1952/1953 vzrostl počet žáků na 1067. Zasloužilo se o to i zřízení pobočky v Plumlově, Kostelci na Hané a v Brodku u Prostějova. Plumlovská větev se však v roce 1955 plně osamostatnila.⁶⁰

Vedle výuky hry na klavír a housle se na škole vyučovalo i hře na violoncello, dechové žesťové i dřevěné nástroje, kytaru či varhany, nechyběla však ani hlasová výchova formou sólového zpěvu. Činnost pedagogů probíhala i za hranicemi hudební školy. Ti se aktivně podíleli na dalším kulturním dění města a účinkovali v Orchesterálním sdružení.⁶¹

V rámci vybudování jednotné vzdělávací soustavy v republice vznikaly celé řady odborných soutěží. Již v jejich počátcích v nich zaujímala prostějovská hudební škola významné místo. Z jejich řad vzešly mnohé významné pedagogické osobnosti či výkonní umělci, za všechny můžeme uvést skladatele a klavíristu Milana Dvořáka.⁶²

⁶⁰ *Almanach ke 120.výročí založení ZUŠ Vl.Ambrose, Prostějov 2009, s. 17.*

⁶¹ Tamtéž

⁶² Narodil se 6. prosince 1934 v Prostějově a díky své tvorbě k českým filmům, které znají lidé v celé naší vlasti, se stal zajisté jedním z nejslavnějších prostějovských rodáků. Ve své době zaujal především jako všestranný pianista, zahrál si i ve filmu *Kdyby tisíc klarinetů*, proslul svou vynalézavostí, když užíval jazzových prvků v doprovodných partech a vynikl rovněž jako autor velmi zdařilých scénických hudeb, např. k filmům *Co je doma, to se počítá, pánové*, *Zítřka to roztočíme, drahoušku, Příště budeme chytřejší, drahoušku, Já to tedy беру, šéfe, Já už budu hodný, dědečku, Trhala fialky dynamitem, Hotýlek v srdci Evropy, Já z toho budu mít smrt*, trilogie *I ve smrti sami*. Již v roce 1970 získal bronzovou Bratislavskou lyru za píseň *S létem zpívám* a v roce 1974 byl oceněn stříbrnou Děčínskou kotvou za skladbu *Září pod Řípem*. Mimo se stal v roce 1975 nositelem

Během působení Antonína Dražila ve sborech Vlastimila a Orlice se v roce 1951 provedla Vacova *Haná zpívá, Moravě* od Nešvery, Barvíkův *Mír*, sbory ze Smetanových oper či *Velké, široké, rodné lány* od J. B. Foerstera. Právě v témže roce, dne 29. května, se oba sbory zúčastnily pohřbu posledně jmenovaného skladatele. V roce 1952 Dražil odešel do rozhlasového orchestru v Ostravě. Nahradil jej Jaroslav Gamba, dlouholetý člen Orlice a učitel na Městské hudební škole Leoše Janáčka.⁶³

Hned v počátcích mohl Gamba společně se sbory oslavit již devadesátileté výročí Orlice, při jejíž příležitosti zazněly vedle tradičních sborů i nově nastudovaná *Odvedeného prosba* od Pavla Křížkovského, nebo jako vzpomínka na bývalého sbormistra Ezechiela Ambrose byl uveden sbor *Rodné brázdy*. O rok později se oba sbory zúčastnily i oslav devadesáti let od založení dalšího významného moravského pěveckého spolku – kroměřížského Moravanu. V roce 1953 střídal Gambu na postu vedoucího obou sborů Karel Hejdušek, který sám byl členem Orlice již od roku 1938.

Karel Hejdušek se narodil nedlouho před vznikem Československé republiky, 21. července 1918 v Prostějově. Po absolvování klasického gymnázia tamtéž, kde poznal díky sbormistru zdejšího sboru Dr. Škrachovi krásy sborového zpěvu, studoval na učitelském ústavu v Kroměříži. Poté působil jako učitel

vyznamenání Za zásluhy o výstavbu. Viz: heslo „Dvořák, Milan“, autor Petar Zapletal, www.ceskyhudebnislovník.cz, 3. 4. 2011.

⁶³ *Památník k 120. výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice, Prostějov 1982.*

matematiky, dějepisu a hudební výchovy ve školách po celém prostějovském okrese, první osudovou mu byla v roce 1940 škola ve Vrahovicích.⁶⁴

Základních hudebních znalostí ve zpěvu, hře na housle, klavír, varhany a harmonium nabyt u učitele a skladatele Aloise Hanuše. Prvních dirigentských zkušeností se mu dostalo od tehdejšího sbormistra Orlice Aloise Grumlíka a dirigenta chrámového sboru Leopolda Laníka. Později absolvoval pod Unii českých pěveckých sborů sbormistrovský kurz.

Již jako student se věnoval bohaté hudební činnosti. Po smrti dirigenta chrámového sboru při chrámu svatého Petra a Pavla Metoděje Janíčka v roce 1938 se chopil taktovky a zůstal jí věrný po dobu dalších 40 let.⁶⁵ Sbor pod jeho vedením nastudoval desítky skladeb od různých autorů, sám Hejdušek pro něj komponoval. Mezi počtem duchovních skladeb je třeba vyzdvihnout mši *Missa sancti Caroli Boromei*, dokončená 11. prosince 1940.

Během sbormistrování v Orlici a Vlastimile se věnoval tradičnímu českému repertoáru, velký vztah měl zejména pak k tvorbě Bohuslava Martinů. Poprvé v městě Prostějově tak mohli posluchači poznat skladby jako *Otvírání studánek*, *Mikeš z hor* či *Legenda z dýmu bramborové nati*.

Orchestrální sdružení se po roce 1956 ocitlo v krizi. Jednak zemřel jeho zakladatel, jednak proto, že jeho akce nemohly konkurovat profesionalitě, četnosti i oblíbenosti abonementních koncertů Moravské filharmonie. Vedení sdružení se ujal

⁶⁴ Písemné vzpomínky Karla Hejduška uložené v soukromém archivu Marie Hejduškové.

⁶⁵ Valtrová, L.: *Karel Hejdušek – dirigent chrámového sboru při kostele sv. Petra a Pavla v Prostějově*, Seminární práce, UP v Olomouci, Prostějov 2003

dlouholetý člen orchestru a dirigent J. Faustin.⁶⁶ V dalších letech se projevíly finanční nedostatky, které nejvíce zasáhly zabezpečení dechové sekce, jež nebyla nikdy soběstačná a musely být přizvávány posily z orchestrů olomouckých či brněnských.

V letech 1956 a 1957 byli dirigenti Moravské filharmonie, která stále v rámci svých zájezdů několikrát ročně hostovala i v Prostějově, Milivoj Uzelac, obdivovatel francouzské hudby, a Jaromír Nohejl, který byl pro tradiční repertoár a uváděl i díla sovětských autorů a českou modernu. Jaromír Nohejl se později v roce 1960 stal šéfdirigentem Moravské filharmonie.⁶⁷

Folklórní soubor Mánes zvítězil v roce 1957 v krajském i ústředním kole v Hradci Králové a mohl se pyšnit i oceněním za nejlepší vystoupení soutěže. O rok později získal 2. místo v Bratislavě. Od roku 1958 se pravidelně zúčastňoval folklórních slavností ve Strážnici.⁶⁸

ŠEDESÁTÁ LÉTA

Obecně se celá šedesátá léta nesla v duchu uvolnění politického napětí, což se odrazilo i v kultuře. Vznikaly nové umělecké směry, rozvolnění se projevilo i

⁶⁶ Občanským jménem Jan Procházka. Narozen 15. 12. 1906. Byl žákem Vladimíra Ambrose, pod nímž pak od roku 1921 hrál v Orchestrálním sdružení na housle. Již jako student zkomponoval scénickou hudbu k různým divadelním hrám (např. *Půlnoční strašidlo*, *Tameike*, *Lucerna*, *Mirandolina*, ad.) či komorní skladby (5 smyčcových kvartet, *Romance pro lesní roh a klavír*, *Čtyři věty pro smyčce*, ad.). Působil jako dirigent ochotnického divadla hanácké obce, kde nastudoval nad 200 operet a zpěvoher. Zemřel v únoru 1980. Viz: Hains, E.: *Hudební život Prostějovska*, Prostějov 1969, s. 14 – 15 a www.amaterskedivadlo.cz, 3. 4. 2011.

⁶⁷ Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007, s. 323 – 327.

⁶⁸ Viz: Štafeta, Prostějov 1980, č. 3, s. 26 – 28 a Chytil, M: *Hanácký soubor Mánes*, Prostějov 1985.

v tisku. Završením bylo tzv. Pražské jaro v roce 1968, které se však dočkalo brzkého konce. Oproti jiným českým městům se datum 21. srpen 1968 v Prostějově pojí s tragickou ztrátou tří životů při vpádu vojsk Varšavské smlouvy.⁶⁹

V roce 1960 se Karel Hejdušek zasloužil o pravidelné pořádání výchovných koncertů pro děti základních škol, jimiž často prováděl svým slovem. V rámci oněch výchovných koncertů vystupovala i vojenská posádková hudba, která se v roce 1960 z Prešova přesunula do Prostějova jako brigádní kapela se čtyřiceti hráči. Soubor se skládal zejména z vojáků – hudebníků z povolání, absolventů Vojenské hudební školy Víta Nejedlého a vojáků základní vojenské služby, absolventů středních a vysokých uměleckých škol.⁷⁰

O prudký rozvoj prostějovské hudební školy se zasloužil zejména Florián Šmíd. Rokem 1958, kdy předčasně zemřel, tak skončilo jedno z nejvýznamnějších období školy. Počátky let šedesátých byly ve znamení hledání ředitele odpovídající umělecké i pedagogické kvalifikace. Vhodný kandidát byl žádoucí tím spíše, že počínaje rokem 1961 prošla prostějovská hudební škola celostátní reformou, což s sebou přineslo nastolení jednotného systému výuky a zavedení víceoborového typu školství. Došlo tak během dalších tří let k přidružení výtvarného, tanečního a literárně dramatického oboru k již zažitému oboru hudebnímu: v roce 1961 vznikl obor taneční, o rok později se připojil obor výtvarný a v roce 1964 i obor literárně

⁶⁹ Kol. autorů: *Prostějov. Dějiny města II.*, Prostějov 1999, s. 174 – 175.

⁷⁰ Úkolem vojenské hudby byla popularizace československé lidové armády na veřejnosti prostřednictvím výchovných koncertů a jiných kulturně-politických akcí. Viz.: Klapil, P.: *O hudbě v zeleném*, Štafeta, Prostějov 1982, č. 4, s. 3 – 5.

dramatický.⁷¹ V letech 1960 až 1962 byla pověřena vedením školy Věra Müllerová–Klvaňová, tu vystřídal v roce 1963 Alfréd Kočiš, o rok později Lýdie Šubčíková.⁷²

Od 4. března 1964 zastával post ředitele školy Radomír Kubáník⁷³, který do Prostějova přišel z Uničova se zkušenostmi z tamějšího hudebního školství. Působil na škole během dalších 22 let. Hned v prvním roce se zasloužil o založení literárně-dramatického oboru, a nejen proto se škola dočkala řady úspěchů, jejíž odezva byla patrná i v počtu žáků. Hned ve školním roce 1965/66 navštěvovalo školu 1299 žáků, z toho drtivá většina reprezentovala obor hudební (961 žáků), taneční obor pak 127, výtvarný 104 a literárně dramatický 107 žáků z celkového počtu. Do celkového počtu nejsou zahrnuti žáci navštěvující pobočky školy v Kostelci na Hané, Konici, Němčicích na Hané, v Brodku u Prostějova a Klenovicích. Ve školním roce 1967/68 přibyl mezi zažité soubory akordeonový, houslový, taneční apod. soubor bigbeatový.

Kubáník společně s Janou Rybářovou a Františkem Rybářem založil v říjnu 1964 Ambrosovo trio, nejprve jen pro účel jednoho učitelského koncertu.⁷⁴

Vedení Orchestrálního sdružení se po J. Faustinovi ujal Ladislav Holoubek a správu nad tělesem přebrala Osvětová beseda, která však finanční nedostatky neustála a Orchestrální sdružení se definitivně rozpadlo.⁷⁵ Poslední koncert

⁷¹ *Almanach ke 120.výročí založení ZUŠ Vl.Ambrose*, Prostějov 2009, s. 17.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Narodil 4. března 1964 a zemřel 10. června 1986. Viz: *Kronika LŠU Vladimíra Ambrose v Prostějově*, uložena v archivu školy.

⁷⁴ *Almanach ke 120.výročí založení ZUŠ Vl.Ambrose*, Prostějov 2009, s. 18.

⁷⁵ Hains, E.: *Hudební život Prostějovska*, Prostějov 1969, s. 40 – 41.

proběhl 23. dubna 1963. Pod taktovkou J. Faustina a ve spolupráci se spolky Vlastimila a Orlice zazněl průřez Dvořákovou *Rusalkou*.

Na tradici Orchesterálního sdružení chtěl navázat Radomír Kubáník, a proto byl roku 1964 zřízen Komorní orchestr učitelů LŠU a později v roce 1967 Collegium musicum, jehož vedoucím a dirigentem se Kubáník stal až po smrti skladatele Václava Koláře v roce 1971.⁷⁶

Osazenstvo Vlastimily a Orlice stárne jako důsledek nezájmu mladé generace, které se nabízí jiné možnosti na poli kulturního vyžití. Sbory se věnovaly zejména pořádání výchovných žákovských koncertů. Samotná Orlice se pak účastnila krajských pěveckých slavností, např. v Brně, Olomouci, v Hukvaldech, v Jihlavě, ve Znojmě a dalších městech. Společně s Vlastimilou se pak zapsal do pamětí obou spolků zájezd z roku 1965 na východní Slovensko.⁷⁷

V září 1967 vystoupily oba sbory s cyklem *Haná zpívá* na národopisném festivalu ve Strážnici, kde se taktovky poprvé ujal Otakar Hanzelka jako zástup Karla Hejduška, který zaskakoval za klavíristu. Sbory vystoupily také v roce 1968 na mimořádně důstojné oslavě 50. výročí založení Československé republiky.⁷⁸

V roce 1969 získává Karel Hejdušek čestné uznání od Svazu českých skladatelů nejen za tři sta výchovných koncertů, které uspořádal během šedesátých let. V roce 1972 utrpěl mozkovou mrtvici, jež zapříčinila ochrnutí na pravou polovinu těla. I přes pohybové indispozice mu nechyběla chuť k životu:

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ *Památník k 140. Výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice*, Prostějov 2002.

⁷⁸ *Památník k 120. výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice*, Prostějov 1982.

pilně cvičil a zdravými končetinami psal a hrál na varhany. Nedlouho po oslavách svých šedesátin, dne 6. prosince 1978, zemřel.⁷⁹

SEDMDESÁTÁ LÉTA

Celá sedmdesátá léta se nesla ve znamení tzv. normalizace. Rokem 1971 započalo budování reálného socialismu, které lid přimělo přizpůsobit se a přijmout důsledky socialistického zřízení státu. Proti tomu vystupovali nepřizpůsobiví občané – disidenti - nejčastěji z řad tisku a kultury, kde byla vlivem normalizace zavedena tuhá cenzura.

Od roku 1971 byl uměleckým vedoucím i dirigentem tělesa Collegium musicum v jedné osobě Radomír Kubáník. Soubor se vyznačoval uváděním nepříliš známých děl předklasického období. Těšil se vysoké interpretační úrovni, o čemž svědčila nejen mnohaletá účast na festivalech komorní hudby v Náchodě, Třebíči či Prachaticích, ale zejména úspěšný byl koncert z roku 1977 v pražském Karolinu.⁸⁰ Vedle Collegium musicum vyplňovalo mezeru v žánru komorní hudby Ambrosovo trio.

Karla Hejduška ve funkci sbormistra Orlice nahradil Otakar Hanzelka, který v Orlici dále působil již více než 30 let, od roku 1967 si vedení občas vyzkoušel jako zástupce dirigenta. Vlastimilu i přes zdravotní obtíže však Hejdušek vedl až do své

⁷⁹ Vrubel, Vl.: *Ad Honorem Karlu Hejduškovi*, soukromý archiv Marie Hejduškové.

⁸⁰ *Almanach ke 120.výročí založení ZUŠ Vl.Ambrose*, Prostějov 2009, s. 18.

smrti v roce 1978, pak jej nahradil ředitel Základní umělecké školy Zdeněk Příkryl.⁸¹

V průběhu sedmdesátých let bylo pořádáno okolo pětadvaceti koncertů ročně, Orlice i Vlastimila se nadále zúčastňovaly pěveckých slavností a setkání, např. v Jihlavě roku 1975 nebo o dva roky později v Ústí nad Labem.⁸² Ve spolupráci s Moravskou filharmonií bylo nastudováno oratorium *De Profundis* od Josefa Nešvery. Již tradičně je uváděn i cyklus *Haná zpívá* Josefa Vacy.

Vedle tradičních sborů Vlastimily a Orlice vznikaly v průběhu sedmdesátých let dětské pěvecké sbory, povětšinou při základních školách. Mezi ně patřila např. Znělka při Základní devítileté škole Skálovo nám. U Zrodu stál ředitel A. Šťastný a vedoucí sboru Milada Vlková, korepetitorkou se na dlouhá léta stala Jitka Černochová. Spolupracoval s dětským pěveckým sborem ZDŠ Sídliště Svobody, který vedl Karel Hejdušek a který navázal na úspěšný dětský sbor při ZDŠ Kollárova. Při koncertu k 130. výročí narození Antonína Dvořáka v roce 1971 vystoupila Znělka společně s Vlastimilou a Orlicí a publikum tak mohlo slyšet na 160 zpěváků. V roce 1978 vystoupila Znělka společně s Vlastimilou a Orlicí v Národním domě v rámci slavnostního koncertu k šedesátým narozeninám Karla Hejduška. Pod Hejduškovým vedením zazněl sbor z Dvořákova *Jakobína* nebo slavnostní zpěv *Bud' dlouho živ a zdráv*. Mimo Orlici a Vlastimilu přijímal sbor spolupráci i s LŠU a vojenskou posádkovou hudbou.⁸³

⁸¹ Písemné vzpomínky Marie Hejduškové, uložené v soukromém archivu M.Hejduškové.

⁸² *Památník k 120. výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice*, Prostějov 1982.

⁸³ Srov. Vlk, Z.: *Dvacetiletá Znělka*, Štafeta, Prostějov 1990, č. 3, s. 19, a Štafeta, Prostějov 1972, č. 1 a 2, s. 12 – 13.

V roce 1977 při souboru Mánes vznikla dětská sekce. Následující rok se mohl soubor pyšnit Cenou Antonína Zápotockého. V průběhu let sedmdesátých se Mánes zúčastnil mnoha zájezdů do zahraničí – do NDR, Anglie, Francie a SSSR.⁸⁴

⁸⁴ Chytil, M.: *Hanácký soubor Mánes*, Prostějov 1985.

HUDEBNÍ ŽIVOT V PROSTĚJOVĚ V LETECH 1980 AŽ 1989

Kulturní sféra byla za minulého režimu štědře dotována. Ceny vstupného na hudební produkce proto byly dostupnější a jejich návštěva tak byla nedílnou součástí života snad každého občana. Oproti tomu stále byly patrné dopady normalizace ze sedmdesátých let a kulturní složka nadále procházela pečlivými kontrolami. Prověřování nepodstupovaly jen programy kulturních akcí, ale též pracovníci zaměstnaní v této sféře.

Pravidelné kulturní vyžití zajišťovalo Městské divadlo Prostějov svými abonmá, kdy prostějovské obcenstvo mělo možnost shlédnout pravidelná představení Státního divadla Oldřicha Stibora Olomouc (dále SDOS Olomouc), Státního divadla Ostrava (dále SD Ostrava), Slezského divadla Zdeňka Nejedlého Opava (dále SDZN Opava), či pohostinně Státního divadla Brno a Hudebního divadla Karlín Praha. Další abonentní cyklus měla Moravská filharmonie Olomouc se smlouvou na osm ustálených koncertů, další představení bývala i mimo předplatné. O hudební zážitky v podání souborů menšího obsazení se staral Kruh přátel hudby, který vznikl 30. listopadu 1972 při Městské osvětové besedě⁸⁵ a který zval ke koncertování sólisty a komorní orchestry z Olomouce, Brna či Kroměříže. Komorně-orchesterální složku vyplňovalo v Prostějově Collegium musicum při Lidové škole umění, které často vystupovalo formou vánočních koncertů se sbory Vlastimila a Orlice, které za sebou měly v osmdesátých letech více jak stoletou tradici.

⁸⁵ *Kulturní zpravodaj Listopad 1972*, č. 11, Prostějov 1972.

Hudebního vzdělání se dostávalo nadále dětem a dospívajícím na Lidové škole umění Vladimíra Ambrose (dále LŠU Vl. Ambrose). Při základních školách fungovaly dětské pěvecké sbory, které rozšiřovaly hudební obzory dětem i mimo obecné hodiny hudební výchovy. S folklórní hudbou a lidovými tanci se mohli děti i dospělí seznámit prostřednictvím folklórního souboru Mánes. Při LŠU Vl. Ambrose existoval podobně laděný hanácký soubor pro mladší nebo starší žáky.

Vedle abonentních cyklů pro dospělé probíhaly cykly „Umění mládeži“, které uváděly formou naučných pořadů nebo celých představení největší skladatelské osobnosti. Mimo to nadále existovaly výchovné koncerty pro žáky základních škol rozložené do skupin od 1. až 3. třídy, 4. až 6. třídy a 7. až 9. třídy, na kterých se nejčastěji podílela LŠU Vl. Ambrose, Moravská filharmonie, Vojenská posádková hudba Prostějov a další umělci z řad populárních zpěváků (např. Pavel Novák).⁸⁶

OPERA A OPERETA

Státní divadlo Oldřicha Stibora Olomouc přiváželo do Prostějova repertoár jak operní tak operetní. Z oper sahalo po tradiční tvorbě světových autorů, např. Verdi, Puccini, Mozart, Wagner, ale i po současných operních dílech českých skladatelů. Nejinak tomu bylo i při výběru operet. Orchester divadla vedl zpravidla dirigent Zvonimír Skřivan.

⁸⁶ *Kulturní zpravodaj 1980 – 1989*, uložené ve Státním okresním archivu Prostějov, pobočka Prostějov a Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007, s. 323 – 327.

V letech 1980-1989 byla SDOS Olomouc v Prostějově provedena tato díla:

N. A. Rimskij – Korsakov: *Carská nevěsta* (1980), J. Pauer: *Zuzana Vojířová* (1980), E. Suchoň: *Krútnava* (1981), P. I. Čajkovskij: *Evžen Oněgin* (1981), G. Donizetti: *Nápoj lásky* (1981), M. I. Glinka: *Ruslan a Ludmila* (1982), W. A. Mozart: *Don Giovanni* (1982), G. Rossini: *Lazebník sevillský* (1982), R. Wagner: *Lohengrin* (1983), G. Verdi: *Trubadúr* (1983), A. Dvořák: *Čert a Káča* (1983), A. Dvořák: *Jakobín* (1984), M. Vacek: *Jan Želivský* (1984), Ch. L. A. Thomas: *Mignon* (1984), B. Smetana: *Dalibor* (1985), G. Donizetti: *Skandál v opeře* (1985), J. Offenbach: *Hoffmanovy povídky* (1986), B. Smetana: *Čertova stěna* (1987), S. M. Slonimskij: *Marie Stuartovna* (1987), G. Bizet: *Carmen* (1988), G. Verdi: *Simone Bocanegra* (1988), G. Puccini: *Madame Butterfly* (1988), B. Smetana: *Braniboři v Čechách* (1989), G. Verdi: *Rigoletto* (1989), L. Janáček: *Příhody lišky Bystroušky* (1989).

Z operet a jiných hudebních představení se SDOS Olomouc uskutečnily v Prostějově v letech 1980 – 1989 tyto inscenace:

J. Herman: *Hello, Doly!* (1980), O. Nedbal: *Vinobraní* (1980), V. V. Ščerbačev: *Tabákový kapitán* (1981), R. Stolz: *Pepina* (1981), E. Kalmán: *Hraběnka Marica* (1981), F. F. Šamberk – K. Hašler: *Podskalák* (1982), F. Lehár: *Země úsměvů* (1982), F. Loewe – A. J. Lerner: *My fair lady* (1982), J. Strauss: *Netopýr* (1983), I. Dunajevskij: *Volný vítr* (1983), R. Piskáček: *Slovácká princezka* (1984), R. Friml: *Rose Mary* (1984), F. Lehár: *Veselá vdova* (1984), J. Fiala: *Počestné paní pardubické* (1984), J. K. Tyl – F. Škroup: *Fidlovačka* (1985), O. Nedbal: *Polská krev* (1985), F. Lehár: *Ginditta* (1985), J. Brabec: *Zvonokosy* (1986), R. Stolz: *Dvě srdce v rytmu valčíku* (1986), F. Raymond: *Maska v modrém* (1987), J. Brabec: *Nejkrásnější válka* (1987), R. Friml: *Král tuláků* (1988), R. Piskáček: *Perly panny Serafínky* (1988), E.

Kalmán: *Bejadéra* (1988), F. Havlík – F. Zacharník: *Gordický kozel* (1989), F. Hervé: *Mamzelle Nitouche* (1989), J. Vomáčka: *Hledá se panic* (1989), N. Dostál: *Uherská svatba* (1989).⁸⁷

Od května 1986 do dubna následujícího roku probíhala v Městském divadle rozsáhlá rekonstrukce. Pro předplatitele byla zajištěna možnost zájezdních představení do SDOS Olomouc, např. na představení B. Smetana: *Čertova stěna*, J. Strauss: *Královnin krajkový šátek* ad. K znovuotevření dne 22. dubna 1987 proběhlo představení Smetanovy *Prodané nevěsty* v podání SDZN Opava.

Státní divadlo Ostrava vystupovalo nejvýše se dvěma operními či operetními kusy v sezoně. Repertoár volilo podobný, jako olomoucké divadlo, např. O. Nikolaj: *Veselé paničky windsorské* (1980), C. M. von Weber: *Čarostřelec* (1981), F. Hervé: *Mamzelle Nitouche* (1981), B. Smetana: *Hubička* (1982), B. Lane: *Divotvorný hrnec* (1982), K. Hašler – J. Hlavásek: *Po starých zámeckých schodech* (1983), B. Smetana: *Dvě vdovy* (1984), G. Rossini: *Turek v Itálii* (1985), E. Kalmán: *Podzimní manévry* (1985). Od roku 1986 se představení ostravského ansámblu v programech prostějovského Městského divadla neobjevují.

Slezské divadlo Zdeňka Nejedlého Opava nabízelo prostějovskému publiku zejména operetní repertoár a s četností představení na tom bylo obdobně jako ostravské divadlo. Opavská produkce nabídla prostějovskému obecenstvu v letech 1980 až 1989 tato představení: R. Piskáček: *Slovácká princezka* (1980), J. Offenbach: *Orfeus v podsvětí* (1980), R. Benatzky: *U Bílého koníčka* (1981 a 1982), G. Rossini: *Italka v Alžíru* (1983), R. Piskáček: *Tulák* (1984), Ch. Gounod: *Faust a*

⁸⁷Viz. *Kulturní zpravodaj 1980 – 1989*, uložené ve Státním okresním archivu Prostějov, pobočka Prostějov.

Markétka (1985), J. Strauss: *Tisíc a jedna noc* (1985), J. Strauss: *Cikánský baron* (1986), B. Smetana: *Prodaná nevěsta* (1987), F. Lehár: *Veselá vdova* (1988), G. Verdi: *La Traviata* (1989), J. Strauss: *Netopýr* (1989).⁸⁸

Státní divadlo Brno vystupovalo spíše s repertoárem „lehké múzy“ a obecnostvo pořady znala pod názvem „Večerní Brno“. V letech 1980 až 1989 byly k vidění např. tyto tituly: F. Schubert – F. Hervé: *Dům u tří děvčátek* (1980), J. Ježek – J. Voskovec – J. Werich: *Caesar* (1988), R. Anderson – F. Havlík: *Víš přece, že neslyším, když teče voda* (1989).⁸⁹

Mimo tato velká divadla zajíždělo s hudebními pořady do Prostějova i pražské Hudební divadlo Karlín, např. s představením *Pan Strauss přijímá* (1980), *Večer populárních operetních melodií* (1981) s prostějovským rodákem Ladislavem Županičem, *Procházka českou operetou* (1984) a další pořady často ve spolupráci s Moravskou filharmonií Olomouc.

KONCERTY MORAVSKÉ FILHARMONIE A JINÝCH TĚLES

V průběhu rekonstrukce v letech 1986 a 1987 nebyla možná náhrada abonentních koncertů Moravské filharmonie formou zájezdů. V tu dobu pokrýval velkou měrou koncertní život Kruh přátel umění.

Moravská filharmonie hrála nejčastěji pod vedením zasloužilého umělce Jaroslava Nohejla, který byl od roku 1969 ředitelem tohoto tělesa, nebo Víta Micky,

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Tamtéž.

od roku 1982 i Libora Mathausera. Ke koncertům byli ale zváni i dirigenti z jiných těles českých a zahraničních, zejména pak pokud se jednalo o koncerty výroční, např. výročí VŘSR, Vítězného února, Osvobození apod. Ze zahraničních hostujících dirigentů to byl např. Roland Wambeck z NDR (27. 3. 1980), Leonid Nikolajev z tehdejšího SSSR (19. 11. 1980 a 21. 2. 1985), Georgis Thymis z Řecka (únor 1983), Hideaki Mutó z Japonska (28. 3. 1985), G. H. Pantillon z Francie (13. 4. 1988). Jako sólisté vystupovali přední čeští a zahraniční hudebníci, např. Felix Slováček (2. 1. 1980), Josef Páleníček (8. 2. 1980 a 28. 3. 1985), Vladimír Bakk ze SSSR (19. 11. 1980), Václav Hudeček (18. 2. 1981), kterého uvedl Jaroslav Nohejl na jeviště již v roce 1971⁹⁰, Semjov Snitkovskij ze SSSR (4. 11. 1981), Zuzana Růžičková (19. 4. 1985), prostějovský rodák Zdeněk Tylšar (21. 2. 1985 a 10. 2. 1988), Bedřich Tylšar (10. 2. 1988), Hiroko Kawasaki z Japonska (13. 4. 1988), Heinz Schunk z NDR (16. 12. 1988) nebo Karel Berman (16. 12. 1988). Často filharmonie spolupracovala i se sólisty SDOS Olomouc a pěveckým sborem Žerotín.

Jaroslav Nohejl prováděl nejčastěji díla tradiční česká i zahraniční, dále pak sovětskou hudbu, tu zejména pak o výročích v rámci socialistického státu, a v neposlední řadě skladby české moderny. Přednáškovým sálem Městského divadla nejčastěji zněl L. v. Beethoven, W. A. Mozart, G. F. Händel, J. S. Bach, J. Brahms, A. Dvořák, B. Smetana, L. Janáček, D. Šostakovič, A. Chačaturjan, K. Penderecki, P. I. Čajkovskij, O. Ostrčil, I. Krejčí a další. Nohejlůva dramaturgie byla leckdy i značně progresivní, o čemž svědčí uvedení děl K. Pendereckého. Rozmanitost repertoáru zahrnující díla klasického období i tvorbu soudobou nepřímou vypovídá o interpretační zralosti orchestru.

⁹⁰ Viz: Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007, s. 323 – 327.

Nejčastěji v podobě mimořádných koncertů vystupovala i Státní filharmonie Brno pod vedením Petra Vronského (19. 12. 1980, 9. 5. 1983, 3. 1. 1986), Bohumíra Lišky (18. 9. 1981), Petra Altrichtera (26. 4. 1984), Jířího Pinkase (6. 5. 1987) nebo Leoše Svárovského (5. 5. 1989) a nebo Státní symfonický orchestr Gottwaldov s dirigentem Rostislavem Halíškou (12. 10. 1988).⁹¹ Mimo vystoupení těchto velkých těles mohli Prostějované na prknech zdejšího divadla vidět a slyšet i orchestry Karla Vlacha, Gustava Broma a dalších se sólisty z řad zpěváků populární hudby.⁹²

Na abonementních koncertech pod patronátem Kruhu přátel hudby, kterých bylo zpravidla sedm ročně, vystoupila řada komorních orchestrů a hudebníků z celého Česka. Za všechny uveďme skladatele Pavla Blatného (1980), cembalistku Olgu Settawi (1980), sólisty SDOS Olomouc – Janu Majtnerovou a Jaroslava Majtnera (1980), Kvarteto města Brna (1981, 1983, 1988), Brněnské dechové kvinteto (1982), Adamusovo trio (1984), Smetanovo kvarteto (1985), houslistku Jitku Novákovou (1985), Ars trio (1986), Kociánovo kvarteto (1986), Janáčkovo kvarteto (1987), Musica cameralis (1987), skladatele Evžena Zámečnicka (1987), Hoškovo trio (1988), Trio Bohuslava Martinů (1989), České noneto (1989) nebo Stamicovo kvarteto (1989).

⁹¹ *Kulturní zpravodaj 1980 – 1989*, uložené ve Státním okresním archivu Prostějov, pobočka Prostějov.

⁹² Viz: Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007, s. 323 – 327.

LIDOVÁ ŠKOLA UMĚNÍ VLADIMÍRA AMBROSE

Počátky let osmdesátých jsou pro vyučující ve znamení příprav na výuku dle nových osnov, tzv. Projektu „Další rozvoj československé výchovně vzdělávací soustavy“, která měla do zažitých učebních pořádků zahrnout dovednosti jako klavírní improvizaci, hru z listu apod. Projekt počal být realizován školním rokem 1981/1982.

Ředitelem ústavu byl nadále Radomír Kubáník, který byl zároveň členem souboru Mánes, uměleckým vedoucím Collegium musicum, členem a vedoucím Ambrosova tria a zasloužil se i o oživení Klubu přátel umění v roce 1968, jež ale záhy o rok později opět zanikl.⁹³

Žáci a vyučující se zúčastňovali esteticko-výchovných a ideově-výchovných besed, každoročně jich proběhlo okolo dvou set. V prvním případě měly besedy za úkol i přípravu na koncerty Moravské filharmonie Olomouc a Kruhu přátel hudby. Ročně probíhalo na tři sta akcí, které probíhaly v rámci výročních oslav, např. VŘSR, Vítězný únor, Osvobození, Sjezdy KSČ, nebo k MDŽ, Svátku práce, výchovné koncerty, vánoční besídky apod.⁹⁴

Počet žáků vyučovaných na LŠU Vladimíra Ambrose se pohyboval během osmdesátých let v rozmezí 1000 až 1200, ve školním roce 1981/1982 a 1982/1983 se stav snížil pod tisícovku. Úbytek způsobily přísnější postupové

⁹³ Viz. *Štafeta 1999*, Prostějov 1999, roč. 31, s. 97 – 98.

⁹⁴ Viz. *Kronika LŠU Vladimíra Ambrose v Prostějově*, uložena v archivu školy.

zkoušky, které byly zavedeny v rámci nového vzdělávacího projektu.⁹⁵ Největší podíl zaujímal hudební obor, který v průběhu desetiletí navštěvovalo okolo sedmi set žáků. Vedle toho existoval obor taneční, výtvarný nebo literárně dramatický.

Žáci mohli hrát mimo hodiny individuální hry i v dechovém souboru, hanácké lidové muzice mladších a starších žáků, houslovém souboru, souboru zobcových fléten nebo tanečním orchestru.

Dne 4. června 1985 Kubáník vážně onemocněl, o rok později nastoupil do invalidního důchodu a v jeho funkci jej nahradila zastupující ředitelka Hana Dočkalová. Dne 10. června 1986 Kubáník závažnému onemocnění podlehl.

Od 1. srpna 1986 je proto jmenován do funkce ředitele Zdeněk Přikryl⁹⁶, který měl za sebou zkušenosti s rýmařovské hudební školy a LŠU Plumlov, kde byl od roku 1967 ředitelem. Mimo to zastával i od konce roku 1978 funkci dirigenta Vlastimily a Orlice a působil jako umělecký vedoucí souboru Collegium musicum.⁹⁷

Prvotním úkolem nového ředitele bylo zajistit náhradní prostory při rekonstrukci školní budovy na Kravařově ulici. Školním rokem 1986/1987 byly zahájeny přípravy na stěhování do náhradních prostor, vlastní stěhování nastalo v září 1987. Výuka probíhala v provizorních učebnách na Základních školách v ulicích Rejskova, Kollárova, Palackého, Komenského, Husovo náměstí, samotné

⁹⁵ *Almanach ke 120.výročí založení ZUŠ Vl.Ambrose*, Prostějov 2009, s. 26 a 27 a *Kronika LŠU Vladimíra Ambrose v Prostějově*, uložena v archivu školy.

⁹⁶ *26. 2. 1938 v Prostějově. Viz. *Kronika LŠU Vladimíra Ambrose v Prostějově*, uložena v archivu školy.

⁹⁷ Tamtéž.

ředitelství sídlilo v budově Zvláštní školy v Komenského ulici.⁹⁸ Rekonstrukce se dotkla i četnosti vystoupení - zatímco v průběhu osmdesátých let se počet ročních produkcí školy pohyboval kolem stovky, v důsledku rekonstrukce jich ubylo na pouhých 45 vystoupení za rok (šk. rok 1988/1989).

Nadále ale probíhala účast školy na soutěžích. V průběhu osmdesátých let si LŠU Vl. Ambrose držela dobrá umístění vždy s několika prvními místy v krajských kolech. Pro úspěšné soutěžící žáky byly pořádány zájezdy s besedami financované SRPŠ, např. do Kroměříže s besedou o skladateli P. J. Vejvanovském v roce 1988.⁹⁹

Dne 24. listopadu 1989 oslavila škola svou stoletou existenci slavnostním koncertem, který se málem nekonal kvůli celorepublikové stávce studentů. Při představení se uvedli žáci a absolventi školy a zazněla tvorba H. Purcella, A. Vivaldiho, J. K. Vaňhala nebo J. Myslivečka.

SBORY VLASTIMILA A ORLICE

Dne 16. ledna 1980 se oba sbory setkaly na vzpomínkovém večeru k 120. výročí narození J. B. Foerstra. Roku 1981 se oba sbory zúčastnily natáčení pro televizní pořad „Setkání v klubu“.¹⁰⁰ O rok později se dočkala Orlice svého již 120. výročí založení, které oslavila společně s Vlastimilou provedením triptychu *Haná zpívá*, tentokrát v hudebním aranžmá Františka Šauera. Roku 1983 oba sbory dílo

⁹⁸ *Almanach ke 120. výročí založení ZUŠ Vl. Ambrose*, Prostějov 2009, s. 20.

⁹⁹ *Kronika LŠU Vladimíra Ambrose v Prostějově* uložena v archivu školy.

¹⁰⁰ *Památník k 120. výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice*, Prostějov 1982.

představily při zájezdu v Bratislavě, kde uvedly i starší verzi Josefa Vaci. Téhož roku brněnský skladatel Zdeněk Kaňák věnoval Orlici skladbu *Přešťastné slunce*.¹⁰¹

Kromě již tradičního a zejména dílem Martinů protkaného repertoáru, které sbor znal z nastudování bývalého sbormistra Hejduška, zpívala Vlastimila nově nacvičené skladby současných skladatelů, např. *Ohlasy písní ruských* od Gustava Křivinky, či *Vysočina milostná* Františka Šauera apod.¹⁰²

Roku 1988 se zúčastnily oba sbory posledních velkých Pěveckých slavností, kde se představilo na tisíc zpěváků z celého Jihomoravského kraje.¹⁰³

Mimo tato vystoupení se oba sbory zúčastňovaly již pravidelně vánočních a novoročních koncertů v kostelech Povýšení sv. Kříže, Sv. Petra a Pavla a Narození Panny Marie v Prostějově.

COLLEGIUM MUSICUM

Fungovalo při LŠU VI. Ambrose a sestávalo se povětšinou z učitelů školy. Vedoucím souboru byl ředitel Radomír Kubáník, po jeho smrti se jím stal Zdeněk Přikryl. Soubor pořádal koncerty ke Dni učitelů nebo k výročí VŘSR.

Ve dnech 23. až 24. května 1981 se Collegium musicum zúčastnilo krajského festivalu komorní hudby „Hudba u krbu“ v Třebíči. Téhož roku v říjnu uspořádalo slavnostní koncert v jihomoravském Mikulově. V roce 1982 oslavilo slavnostním

¹⁰¹ *Památník k 140. Výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice, Prostějov 2002.*

¹⁰² Písemné vzpomínky Marie Hejduškové, uložené v soukromém archivu M.Hejduškové.

¹⁰³ *Památník k 140. Výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice, Prostějov 2002.*

koncertem své patnáctileté výročí existence. Další údaje o existenci souboru v záznamech kroniky chybí a soubor samotný si svou kroniku nevedl.¹⁰⁴

MÁNES

Soubor Mánes se v roce 1980 zúčastnil IV. Československého festivalu folklórních souborů v Košicích, kde získal ocenění. O dva roky později absolvoval zájezd do Řecka. V průběhu osmdesátých let soubor nastudoval programový blok Parthia hanatica a program pro soutěže Suita z Hané pod uměleckým vedením Miroslava Chytila. Jako primáš působil v Mánesu i ředitel LŠU Vl. Ambrose Radomír Kubáník.¹⁰⁵

¹⁰⁴ Viz. *Kronika LŠU Vladimíra Ambrose v Prostějově* uložena v archivu školy.

¹⁰⁵ Viz. Chytil, M.: *Hanácký soubor Mánes, Prostějov 1985 a Folklórní soubor Mánes slaví 55. výročí*, Prostějovský týden, roč. 10, č. 9, s. 9.

HUDEBNÍ ŽIVOT V PROSTĚJOVĚ V LETECH 1990 AŽ 2000

Pro úvod si dovolím odcitovat slova Zdeňka Vlka z doby těsně po převratu z roku 1990: *„Stojíme na prahu nové doby, která otvírá hudební kultuře města jedinečné obzory. Jsou zde však potíže, úskalí i přímá nebezpečí, které se nemusí dalšímu vývoji hudební kultury zcela vyhnout. Oblast hudební kultury posledních let se ještě nemůže opřít o kritérium časového odstupu, přesto můžeme již dnes s jistotou říci, že dosavadní trend hudební sféry je vystřídán novou dimenzí. Přetvářka a násilí jsou nahrazovány demokratizací, křeče uvolněností, šed' a ponurost jasem a otevřeností. ... Čas rozhodne o tom, co přetrvá nebo co dožije, respektive, které vývojem vyžité, či společenským životem tlumené, potlačované či násilně zadržované tendence prožijí svou renesanci ve starých, obnovených, nebo zcela nových formách...“¹⁰⁶*

Euforie z přetnutí dlouhého vleklého řetězu minulého režimu, kterým dle libosti hýbala totalitní vláda a který lidi svazoval a odrazoval od otevřených projevů, je pochopitelná. Ovšem i ona chuť svobody a vidina lepší budoucnosti časem poněkud zhořkla.

Po převratu v roce 1989 se sice otevřely hranice do západních zemí, ale začal se po jejich vzoru přejímat i způsob kulturního vyžití. Produkce klasické hudby postupně ustupovaly koncertům populárních zpěváků a uskupení, resp. oněch, kterým bylo za minulého režimu veřejné vystupování odepřeno a jež byly pro potencionální publikum pochopitelně atraktivnější.

¹⁰⁶ Vlk. Z.: *Hudební kultura Prostějova*, in Sborník z konference „Prostějov a jeho místo v dějinách Moravy“, Prostějov 1994, s. 199 – 200.

V programech předplatitelských cyklů mělo výsadní právo opět Státní divadlo Oldřicha Stibora Olomouc, rokem 1992 přejmenované na Moravské divadlo Olomouc, jehož produkce v Prostějově doplňovalo Slezské divadlo Z. Nejedlého Opava, dnešní Slezské divadlo Opava, Státní divadlo Ostrava, později Národní divadlo moravskoslezské Ostrava, Hudební divadlo Karlín v Praze a nově i Městské divadlo Zlín.

Nechyběly ani pravidelné abonentní koncerty Moravské filharmonie Olomouc, která postupně zařazovala i koncerty komorní hudby, a Kruhu přátel hudby, které počínaje sezonou 1997/1998 splynuly v jeden abonentní cyklus. Podíl Moravské filharmonie tak silně poklesl.¹⁰⁷

Nejčastěji při ZUŠ Vl. Ambrose probíhaly výchovné koncerty pro žáky základních škol, mezi účinkujícími ale nechyběla ani Moravská filharmonie, Pavel Novák nebo nově houslista a popularizátor klasické hudby Pavel Šporcl. Vojenská posádková hudba, dřívější pořadatelka výchovných koncertů, ukončila rokem 1991 po jednatřiceti letech svou prostějovskou působnost a s ní i svou službu armádě tehdejší vedoucí kapely, pprap. Lubomír Pilka, který na onom postu působil od roku 1971.

Dětský sborový zpěv se pěstoval např. při Cyrilometodějském gymnáziu nebo Reálném gymnáziu a stával se nedílnou součástí nejen vánočních nebo výchovných koncertů pro žáky základních škol, ale i představení v rámci

¹⁰⁷ *Kulturní zpravodaj 1990 – 1992 a Kulturně-společenský zpravodaj 1990 - 2000*, uložené ve Státním okresním archivu Prostějov, pobočka Prostějov.

Prostějovských dnů hudby.¹⁰⁸ Při ZUŠ Vl. Ambrose působil rokem 1993 počínaje dětský pěvecký sbor mladších nebo starších žáků.

V roce 1993 stál ředitel ZUŠ Vl. Ambrose Jaroslav Šebestík u zrodu festivalu, který probíhá dodnes – Prostějovské dny hudby.¹⁰⁹ Zde dostávají prostor zejména interpreti a umělci z regionu, případní absolventi a prostějovští rodáci. Festival si klade za úkol plně vynahrazovat absenci koncertního vyžití ve městě od poloviny dubna do konce června, kdy neprobíhají abonentní koncerty při Městském divadle. Program koncertů prochází pečlivou přípravou a schválením rady v Olomouci, kdy je kladen důraz na repertoár zejména z klasického období.¹¹⁰

OPERA A OPERETA

Olomoucké divadlo neopouštělo ani po převratu repertoár, který se zaměřoval na veřejností oblíbená a známá díla světových a českých skladatelů, z operet často uvádělo díla českých autorů nebo se zaměřovalo spíše na formu hudebních komedií. Postupně během devadesátých let se od operních a operetních produkcí částečně upouštělo a sázelo se spíše na činohru.

V letech 1990 – 2000 byla v Městském divadle uvedena tato díla: R. Wagner: *Bludný Holanďan* (1990), P. Mascagni: *Sedlák kavalír* (1990), G. Verdi: *Nabucco* (1990), J. Kalaš: *Mlynářka z Granady* (1990), J. Strauss: *Cikánský baron* (1990), J.

¹⁰⁸ *Kulturní zpravodaj 1990 – 1992 a Kulturně-společenský zpravodaj 1990 - 2000*, uložené ve Státním okresním archivu Prostějov, pobočka Prostějov.

¹⁰⁹ *Almanach ke 120.výročí založení ZUŠ Vl.Ambrose*, Prostějov 2009.

¹¹⁰ In: [-scho-]: „Začínají Prostějovské dny hudby“, *Prostějovský týden*, 14. 4. 2009, roč. 9, č. 15, s. 8.

Brdečka – V. Háva – J- Rychlík: *Limonádový Joe*, J. Beneš: *Na tý louce zelený* (1990), J. Křička: *České jesličky* (1991, 1992), Ch. Gounod: *Romeo a Julie* (1991), E. Kalmán: *Čardášová princezna* (1991), R. Benatzky: *U bílého koníčka* (1991), J. Beneš: *Uličnice* (1992), G. Puccini: *Bohéma* (1992), P. I. Čajkovskij: *Evžen Oněgin* (1993), F. Lehár: *Země úsměvů* (1993), J. Offenbach: *Modrovous* (1994), W. A. Mozart: *Così van tutte* (1995), G. Donizetti: *Lucia di Lamermoor* (1996), Ch. Gounod: *Faust a Markétka* (1996), F. Lehár: *Ginditta* (1997), G. Verdi: *Trubadúr* (1997), G. Donizetti: *Nápoj lásky* (1998), A. Ponchielli: *La Gioconda* (1998), F. Lehár: *Paganinni* (1998), E. Kalmán: *Hraběnka Marica* (1999), G. Bizet: *Carmen* – baletní inscenace (2000).¹¹¹

Opavské Slezské divadlo vystupovalo stejně jako v letech osmdesátých s nejméně dvěma reprízovanými představeními v sezoně. Opery a operety často napřesrok reprízovala a publikum mohlo vidět např.: E. Kalmán: *Hraběnka Marica* (1990, 1992), G. Verdi: *Attila* (1990, 1992), W. A. Mozart: *Kouzelná flétna* (1994), R. Heuberger: *Ples v opeře* (1995), J. Strauss: *Vídeňská krev* (1996), E. Kalmán: *Čardášová princezna* (1997), O. Nedbal: *Vinobraní* (1997), G. Puccini: *Madame Butterfly* (1999), F. Lehár: *Veselá vdova* (2000).

V roce 1991 se na programy Městského divadla vrátilo i ostravské Národní divadlo moravskoslezské a doplňovalo repertoár zejména o žánr „lehké múzy“ a opery soudobých autorů. Za všechny jmenujme např. F. Lehár: *Země úsměvů* (1991), R. Kubelík: *Veronika* (1991), J. Strauss: *Královnin krajkový šátek* (1995), F. Hervé: *Mamzelle Nitouche* (1996), O. Nedbal: *Polská krev* (1998).

¹¹¹ Tamtéž.

Mimo tato tradiční divadla zavítalo na prkna městského divadla i Městské divadlo Zlín, např. s hudební komedií J. a P. Schönthanů: Únos Sabineek (1992), Severomoravské divadlo Šumperk s představením Z. Petr – V. Dvořák: Sto dukátů za Juana (1994) nebo Hudební divadlo Karlín z Prahy s hudebním pořadem Pavly Břínkové Kouzelný svět operety (1995).¹¹²

KONCERTY MORAVSKÉ FILHARMONIE A JINÝCH TĚLES

Na koncertech Moravské filharmonie se za pultem dirigenta objevoval Stanislav Macura, který byl šéfdirigentem tohoto tělesa od roku 1986, Petr Šumník nebo od roku 1994 Jiří Mikula, od téhož roku působící i jako šéfdirigent filharmonie.¹¹³ Nechyběli ani hostující dirigenti ze zahraničí, např. Peter Burwik z Rakouska (8. 1. 1992), Helmut Müller – Brühl (5. 10. 1992), Marco Parisotto z Itálie (11. 11. 1994), Ch. O. Monroe z Kanady (16. 11. 1994), Werner Stiefel ze SRN (11. 5. 1995), nebo Wang Jin z Číny (22. 3. 1995, 13. 3. 1996, 10. 4. 1996, 17. 11. 1999). Za sólistů stojí za zmínku Jiří Stivín (31. 3. 1993, 7. 4. 1994), Jiří Bárta (11. 5. 1994), Václav Hudeček (5. 4. 1995), Homero Francsech ze SRN (5. 10. 1992) a další.

Již tradičně filharmonie nejčastěji interpretovala tvorbu českých skladatelů – B. Smetana, A. Dvořák, L. Janáček, B. Martinů ad. a zahraničních velikánů – L. v. Beethoven, W. A. Mozart, R. Wagner, P. I. Čajkovskij, A. Schönberg aj. Zachovala si

¹¹² Tamtéž.

¹¹³ Informace čerpány z webových stránek: www.opera.cz, www.jfo.cz, www.olomouc.cz, 30. 4. 2011.

vysoký umělecký standart a mezi tradiční repertoár zařazovala i díla současných českých autorů, např. M. Kopelent.¹¹⁴

Vedle Moravské filharmonie se Prostějovanům představila i Filharmonie Bohuslava Martinů s dirigentem M. A. Machkem (7. 12. 1990, 29. 1. 1992, 2. 10. 1996), Symfonický orchestr konzervatoře P. J. Vejvanovského Kroměříž (16. 2. 1994), Janáčkova filharmonie Ostrava (26. 2. 1997) nebo Janáčkův komorní orchestr Ostrava (13. 3. 1996, 1998), Komorní orchestr Virtuosi Pragenses s Jaroslavem Svěceným (10. 12. 1996) ad.¹¹⁵

Kruh přátel hudby uvedl prostřednictvím abonentních koncertů umělce a seskupení, mezi něž např. patřili: kytarista Lubomír Brabec (1990), Wihanovo kvarteto (1990), Brněnské cimbálové kvarteto (1995), Brněnské dechové kvinteto (1995), Janáčkovo kvarteto (1996), Saxofonové kvarteto Bohemia Praha (1996), Max Reger trio Ostrava (1997), Komorní orchestr Moravské filharmonie Olomouc s Václavem Hudečkem (1998), Komorní sbor Utrechts-Cantatenkoor z Holandska (1998), Gabrielu Demeterovou (1999) ad.¹¹⁶

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA VLADIMÍRA AMBROSE

V roce 1990 byla dokončena rekonstrukce školní budovy v Kravařově ulici a plošně probíhaly konkurzy na nové ředitele a novelou č. 171/1990 Sb. Školského

¹¹⁴ *Kulturní zpravodaj 1990 – 1992 a Kulturně-společenský zpravodaj 1990 - 2000*, uložené ve Státním okresním archivu Prostějov, pobočka Prostějov.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ *Kulturní zpravodaj 1990 – 1992 a Kulturně-společenský zpravodaj 1990 - 2000*, uložené ve Státním okresním archivu Prostějov, pobočka Prostějov.

zákona č. 29/1984 se název Lidová škola umění přeměnil v „Základní umělecká škola“.¹¹⁷

Dne 1. srpna 1990 byl do funkce ředitele jmenován Jaroslav Šebestík¹¹⁸, který sám v dětství školu navštěvoval. Po studiích na Kubě či v bývalé Jugoslávii učil na LŠU Plumlov a v Němčicích na Hané. Odtud přešel do funkce ředitele na LŠU v Konici, zároveň působil jako primáš a umělecký vedoucí folklorního souboru Mánes a hostoval i v Moravské filharmonii Olomouc.

Počet žáků se oproti létům osmdesátým zvýšil, historického maxima se škole dostalo ve školním roce 1994/1995, kdy ústav navštěvovalo 1545 žáků. Do roku 2000 se stav žactva postupně snížil na 1228. Systém rozčlenění školy na obory zůstal od osmdesátých let nepozměněn a nadále si svůj prim co do četnosti držel obor hudební, který školním rokem 1993/1994 čítal na tisíc žáků. Počet vystoupení, které škola pořádala, se pohyboval kolem padesáti až sedmdesáti ročně.

Školním rokem 1993/1994 zahájil pravidelnou činnost dětský pěvecký sbor mladších a starších žáků, který vedla PaedR. Dagmar Havlíková společně s Dr. Drahomírou Ondrovou, která zajišťovala i vzdělání v hudební nauce. Během roku se sbor zúčastnil asi deseti vystoupení. Školním rokem 1996/1997 počínaje vedl sbor bývalý ředitel Zdeněk Přikryl a díky jeho zkušenostem z dirigování spolků Vlastimila a Orlice ansámbl kvalitativně rostl. Mimo to nadále při škole existoval

¹¹⁷ *Almanach ke 120.výročí založení ZUŠ Vl.Ambrose*, Prostějov 2009.

¹¹⁸ Narodil 18.června 1948 a zemřel 27.října 1997,viz: *Kronika Základní umělecké školy Vladimíra Ambrose*, uložena v archivu školy.

dechový orchestr, hanácká lidová muzika, houslový soubor, dva akordeonové soubory a taneční orchestr, později i soubor bicích nástrojů a zobcových fléten.¹¹⁹

Roku 1992 byl uskutečněn první zájezd školy na západ od hranic České republiky. Od roku 1997 škola navazovala spolupráce s evropskými státy, žáci a učitelé se tak dostali do povědomí publika v Dánsku, Švédsku, Polsku, Itálii či Francii.¹²⁰

Mimo hlavní školní budovu v Kravařově ulici využívala škola dalších poboček při základních školách, např. ZŠ Majakovského, ZŠ Skálovo náměstí, ZŠ Melantrichova, ZŠ E. Valenty, ZŠ Olšany, ZŠ Otaslavice, ZŠ Ptení ad.

Po Šebestíkově předčasném úmrtí v říjnu 1997 se funkce ujímá zástupkyně ředitele Eliška Kunčíková¹²¹, která byla v srpnu 1998 je řádně jmenována a působí jako ředitelka školy dodnes.

SBORY VLASTIMILA A ORLICE

Při příležitosti slavnostního koncertu k 72. výročí vzniku Československé republiky v roce 1990 byla provedena Vlastimilou komorní kantáta *Maminka* od

¹¹⁹ *Kronika Základní umělecké školy Vladimíra Ambrose*, uložena v archivu školy.

¹²⁰ Nejčastějšími reprezentanty školy v cizině byly dechový orchestr a Big Band, dále pak klarinetový kvartet, kytarový kvartet, vybraní klavíristé a zpěvačky. Viz. *Almanach ke 120.výročí založení ZUŠ Vl.Ambrose*, Prostějov 2009, s. 20 – 21 a *Kronika Základní umělecké školy Vladimíra Ambrose*, uložena v archivu školy.

¹²¹ Narodena 28.prosince 1961, viz. *Kronika Základní umělecké školy Vladimíra Ambrose*, uložena v archivu školy.

Vladimíra Ambrose.¹²² Oba sbory pořádaly nadále koncerty, často ve spolupráci se souborem Collegium musicum. K vidění a slyšení byla Vlastimila s Orlicí především v kostelech Povýšení sv. Kříže, sv. Petra a Pavla anebo v Husově sboru, bývalé židovské synagoze. Mimo to se konala vystoupení i v Městském divadle nebo veřejnosti přístupné generálky v jejich zkušebně v prostějovském Národním domě.

Ze všech uskutečněných akcí jmenujme např. Jarní koncert ze dne 26. května 1993, Novoroční koncert v Husově sboru 1. ledna 1994, nebo Jarní koncert k Roku české hudby dne 27. dubna 1994, kde zazněl tradiční repertoár seskládaný z kompozic Dvořákových, Smetanových, Blodkových, Janáčkových nebo Martinů. Další koncerty probíhaly v rámci Prostějovských dnů hudby apod.¹²³

V roce 1991 se sbormistryní Vlastimily stala Marie Hejdušková, dcera Karla Hejdušky, která plní hrdě svou funkci dodnes. Společně s Orlicí při vánočních koncertech uváděla vánoční mše Jakuba Jana Ryby, Jana Evangelisty Kypty nebo Eduarda Marhuly. Každoročně vystupuje Vlastimila při adventních koncertech na Staroměstském náměstí v Praze. Sbormistrem Orlice byl nadále Otakar Hanzelka.

Vlastimila s Orlicí se účastnila v roce 1997 zájezdu do Vídně, kde s cyklem *Haná zpívá* vystoupily na českém velvyslanectví. Téhož roku vystoupili v nedalekých Určicích při odhalování pamětní desky skladateli Václavu Kaprálovi k 50. výročí úmrtí a zazněla tak část jeho České mše.¹²⁴

¹²² Písemné vzpomínky Marie Hejduškové, uložené v soukromém archivu M.Hejduškové.

¹²³ *Kulturní zpravodaj 1990 – 1992 a Kulturně-společenský zpravodaj 1993 - 2000*, uložené ve Státním okresním archivu Prostějov, pobočka Prostějov.

¹²⁴ Písemné vzpomínky Marie Hejduškové, uložené v soukromém archivu M.Hejduškové a *Památník k 140. Výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice*, Prostějov 2002.

COLLEGIUM MUSICUM

Vedoucím souboru byl ředitel ZUŠ Vl. Ambrose Jaroslav Šebestík a po jeho úmrtí v roce 1997 se vedení ujal zástupce ředitele školy Zdeněk Pella, který soubor vedl až do jeho konce v roce 2003.

Soubor se výhradně věnoval duchovní tvorbě, kterou pak uváděl často ve spolupráci s Vlastimilou a Orlicí v rámci adventních koncertů anebo představení festivalu Prostějovské dny hudby, nevyhýbal se ale ani dílům symfonickým, např. Bendlovu *Symfonii G dur* a Haydnův *Koncert C dur pro violoncello a orchestr* provedené 23. listopadu 1999, Mozartův *Koncert pro lesní roh a orchestr Es dur* uvedené 24. května 2000. Mimo to soubor nastudoval i např. *Pastorální mši A dur* R. Führera, *Mši F dur* F. Schuberta, Dvořákovu *Mši D dur* ad. S koncem desetiletí zajížděl orchestr s pravidelnými koncerty i do nedaleké Konice.¹²⁵

MÁNES

Vedoucí souboru byla v devadesátých letech až do současnosti Marie Vysloužilová, jako umělecký vedoucí nadále působil Miroslav Chytil a Jaroslav Šebestík. Mimo pořádání Hanáckých bálů a vystoupení na Hanáckých slavnostech se soubor zabýval i výchovnými koncerty, které se mezi studenty základních škol těšily velké oblibě.

¹²⁵Viz. *Kronika Základní umělecké školy Vladimíra Ambrose*, uložena v archivu školy.

Dětský soubor, též zvaný Mánesáček, fungoval pod jinou správou, nicméně se stalo již tradicí, že vychovával nové tanečníky a muzikanty pro „velký“ Mánes.

K padesátiletému výročí založení uspořádal dne 18. března 1995 soubor slavnostní koncert. Mimo tradiční zájezdy na Slovensko, do Itálie, Švédska apod. se Mánes zúčastnil 1. října 1996 Dnů prostějovského regionu ve Vídni.¹²⁶

¹²⁶ *Kronika Základní umělecké školy Vladimíra Ambrose*, uložena v archivu školy a *Folklórní soubor Mánes slaví 55. výročí*, Prostějovský týden, roč. 10, č. 9, s. 9.

ZÁVĚR

V průběhu 19. století a 1. pol. 20. století vznikaly v Prostějově soubory a instituce, které udržovaly vysokou kulturní úroveň města. Patřily sem sbory Vlastimila a Orlice, Městská hudební a zpěvní škola, nyní ZUŠ Vladimíra Ambrose, Orchestrální sdružení, později Collegium musicum, nebo folklórní soubor Mánes, jež si zachovaly tradici i během posledních desetiletí 20. století. Na jejich chodu se pak podepsaly politické události z roku 1989 a následující změny v kulturním sektoru.

Pracovníci v kulturní sféře před rokem 1989 byli zvyklí na celkem štědré dotace jejich rezortu. V nově nastavených podmínkách se mnohdy nedokázali zorientovat. Kultura tak postupně směřovala pod křídla byznysmenů, kterým nešlo ani tak o kulturní prožitky, jako o finanční prospěch.

Z Kulturního zpravodaje, který již pár desetiletí informoval o kompletních programech všech institucí na Prostějovsku, se po roce 1991 stal spíše populární plátek pro mladé s rozhovory s hvězdami tehdejší pop music. O programech Městského divadla s abonmá nebo o koncertech klasické hudby informoval (zpočátku spoře) Kulturně-společenský zpravodaj, který fungoval od roku 1990. Zájem ze strany publika o operní nebo koncertní produkci postupně klesal i z důvodu zdražování vstupného a nastal tak úbytek představení a především koncertů Moravské filharmonie a Kruhu přátel hudby, v jehož důsledku rokem 1997 splynula tato dvě abonmá v jedno. Moravská filharmonie tak ztratila výsadní postavení při účinkování a četnost jejích produkcí klesla z šesti až osmi pravidelných abonentních koncertů na pouhá tři vystoupení v sezoně.

Se zlou, co do úbytku mladého osazenstva, se pěvecké sbory Orlice a Vlastimila potýkala již v průběhu let sedmdesátých. Během osmdesátých a devadesátých let zůstal stav nezměněn a věkový průměr členů sboru nadále rostl. Nicméně se jim oproti jiným českým pěveckým spolkům podařilo udržet a svou tradici pěstují dodnes. Naopak stálému zájmu a oblibě se těší folklórní soubor Mánes, jehož věkový průměr byl roku 2000 celých 20 let.¹²⁷ Vlivem snížených dotací, které v případě folklórní činnosti byly za minulého režimu více jak štědré, vymizely soutěže dospělých folklórních souborů a devadesátá léta tak byly ve znamení ztráty motivace pro jakoukoliv hudebně-organizační činnost.

Doba po roce 1989 ale nabídla i mnoho možností a příležitostí, které se kulturní sféra musela naučit využít. Otevřely se hranice a ZUŠ VI. Ambrose tak mohla vycestovat do států Evropy, které byly za minulého režimu zapovězeny. Představila tak cizincům nejen svou instituci, ale i město Prostějov obecně a škola tak navázala s mnohými městy spolupráce. Město pak prostřednictvím výměnných koncertních zájezdů poznávali hudebníci z Dánska, Švédska, Polska nebo např. Itálie a zároveň Prostějované poznávali hudební kulturu jiných evropských zemí.

Obě desetiletí měla svá pro i proti. Kultura před rokem 1989 byla bohatě financována, ale řídila se diktátem vládnoucí strany, která odpírala působnost politicky nepohodlným lidem. Oproti tomu se během devadesátých let se zvyšující nezaměstnaností obyvatelstva snižovala kupní síla, což se neblaze podepsalo na kulturní sféře. Zájem o kulturu ze strany potencionálního obecnstva poklesl, kulturní složka postrádající dotace zdražovala vstupné a stávala se tak pro publikum finančně méně dostupnou.

¹²⁷ Viz. *Folklórní soubor Mánes slaví 55. výročí*, Prostějovský týden, roč. 10, č. 9, s. 9.

SOUPIS POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Literatura:

Vlk. Z.: *Hudební kultura Prostějova*, in Sborník z konference „Prostějov a jeho místo v dějinách Moravy“, Prostějov 1994.

Hains, E.: *Hudební život Prostějovska*, Prostějov 1969.

Kol. autorů: *Národní dům v Prostějově 1907 – 2007*, Prostějov 2007.

Gregor, V.: *Vladimír Ambros (1890-1956) – Život a dílo*, Prostějov 1969.

Almanach ke 120. výročí založení ZUŠ Vl. Ambrose, Prostějov 2009.

Kol. autorů: *Prostějov. Dějiny města II.*, Prostějov 1999.

Fukač, J., Vysloužil, J., Macek, P.: *Slovník české hudební kultury*. S. 738 – 739, Praha 1997.

Noviny a časopisy:

Prostějovský týden, 1. 3. 2000, roč. 10, č. 9.

Prostějovský týden, 8. 12. 1999, roč. 9, č. 49.

KZprávy, č. 9, Prostějov 1940. (ústřižek)

Štafeta, Prostějov 1972, č. 1 a 2.

Štafeta, Prostějov 1980, č. 3.

Štafeta, Prostějov 1982, č. 4.

Štafeta, Prostějov 1984, č. 1.

Štafeta, Prostějov 1990, č. 3.

Prameny:

Kulturní zpravodaj 1980 – 1992, uložené ve Státním okresním archivu Prostějov, pobočka Prostějov.

Kulturně-společenský zpravodaj 1990 – 2000, uložené ve Státním okresním archivu Prostějov, pobočka Prostějov.

Památník k 120. výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice, Prostějov 1982.

Památník k 140. výročí založení mužského pěveckého sboru Orlice, Prostějov 2002.

Kronika LŠU Vladimíra Ambrose v Prostějově, uložena v archivu školy.

Chytil, M.: *Hanácký soubor Mánes*, Prostějov 1985.

Písemné vzpomínky Karla Hejduška uložené v soukromém archivu Marie Hejduškové.

Písemné vzpomínky Marie Hejduškové uložené v soukromém archivu Marie Hejduškové.

Internetové odkazy:

www.ceskyhudebnislovník.cz

www.prostejov.eu

www.opava-city.cz

www.wikipedia.org

www.amaterskedivadlo.cz

www.jfo.cz

RESUMÉ

Práce s názvem Prostějovský hudební život ve 2. polovině 20. století se zaměřením na léta 1980 až 2000 se zabývá kulturním životem napříč půl stoletím, především pak srovnává kulturní sféru před a po změně politického režimu v roce 1989.

Prostějovu patřila v průběhu 19. a v 1. pol. 20. století pomyslná vizitka významného kulturního centra. Německá okupace, druhá světová válka, holokaust a smrt většiny židovského obyvatelstva, které se zasloužilo o průmyslový růst města, hudební život neblaze zasáhly. Následující totalitní režim, který podroboval veškerá hudební představení kontrolám a prověřováním, zda jsou politicko-ideově způsobilé, značně omezil široké hudební spektrum. Tato situace přetrvávala až do roku 1989, kdy po převratu nastala demokratizace společnosti, ale změnou státního hospodaření do kulturní sféry přitékalo i méně financí.

Svou tradici si zachovaly pěvecké sbory Vlastimila a Orlice, které v popisovaném období měly za sebou již více jak stovacetiletou působnost. Dalšími institucemi činnými v kulturním životě města bylo Collegium musicum, žáci a absolventi LŠU, později ZUŠ, Vladimíra Ambrose anebo folklórní soubor Mánes.

Pravidelná operní a operetní představení na prknech prostějovského Městského divadla zajišťovalo Státní divadlo Oldřicha Stibora Olomouc, později Moravské divadlo Olomouc, a pohostinně i opavské Slezské divadlo, Státní divadlo v Ostravě nebo Hudební divadlo Karlín z Prahy. O koncertní produkci se starala

Moravská filharmonie Olomouc a Kruh přátel hudby, jež se počínaje sezonou 1997/1998 spojily v jedno abonmá.

SUMMARY

My thesis called *Musical Life in Prostějov during 2. Half of 20th Century with Focus on Years 1980 – 2000*, is covering cultural life across one half of a century and above all compares cultural life sphere in the time before and after the change of political regime in 1989.

Prostějov in the course of 19th Century and in the first half of 20th Century owned the imaginary mark of significant and important cultural centre. German occupation, Second World War, Holocaust and death of most of its Jewish population, which was significantly involved in raising city industry, had marked its musical life harshly. The following totalitarian regime which subjected all musical performances to controls and tests to find out if they are ideologically and politically suitable has rendered and cut down the otherwise wide musical spectrum. This situation lasted until the year of 1989 when after the revolution the society started to turn into democracy, but this change of state policy in funding has also meant subsequently less finances flowing into the cultural zone.

Two choirs, Vlastimila and Orlice which had over hundred and twenty years of performing history in the past, had kept their tradition. Other institutions active in the city's cultural life were Collegium Musicum, pupils and graduates from LŠU, later ZUŠ of Vladimír Ambros or folk ensemble Mánes.

Regular opera and operetta performances on the deck of Prostějov's Municipal Theatre had been provided by State Theatre of Oldřich Stibor in Olomouc, later Moravian Theatre of Olomouc and also as guests by Slezian Theatre

in Opava, State Theatre in Ostrava or Musical Theatre Karlín in Prague. Concert production has been provided by Moravian Philharmonic Orchestra in Olomouc and by Circle of Friends of Music which had merged into one ensemble by the beginning of the season 1997/1998.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Bachelorarbeit *Das Musikleben in Prostějov in der 2. Hälfte des 20. Jahrhunderts* mit dem Schwerpunkt auf die Jahre 1980–2000 beschäftigt sich mit dem Kulturleben quer halb des Jahrhunderts, vorallem mit der Vergleichung der kulturellen Sphäre vor und nach der Veränderung des politischen Regimes im Jahr 1989.

Prostějov gehörte im Laufe des 19. Jahrhunderts und in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts zu einem der wichtigen Kulturzentren. Die deutsche Okkupation, der Zweite Weltkrieg, Holocaust und Tod der meisten jüdischen Einwohner griffen sehr unselig in das musikalische Leben ein. Das folgende totalitäre Regime, in dem alle Musikveranstaltungen kontrolliert wurden, ob sie ideologisch–politisch richtig waren, verursachte die Beschränkung des breiten musikalischen Spektrum. Diese Situation dauerte bis 1989, wann die Demokratisierung der Gesellschaft erfolgte. Mit dieser Änderung der staatlichen Wirtschaft begann aber die kulturelle Sphäre weniger finanziell unterstützt zu werden.

Die Tradition behielten die Chöre Vlastimil a Orlice, die zu dieser Zeit mehr als 120 Jahre wirkten. Zu den nächsten Institutionen, die in dem Kulturleben tätig waren, zählten sich Collegium musicum, die Schüler und Absolventen der Musikschule von Vladimír Ambros oder das Folkloreensemble Mánes.

Die regelmäßigen Oper- und Operettenvorstellungen auf der Bühne des Stadttheaters in Prostějov wurden durch Staatliches Theater Oldřich Stibors

Olomouc, später Mährisches Theater Olomouc, durch Schlesisches Theater in Opava, Staatliches Theater in Ostrava oder Musiktheater Karlín aus Prag aufgeführt. Für die Konzertsproduktion sorgten Mährische Philharmonie Olomouc und Der Kreis der Musikfreunde, die sich mit dem Anfang der neuen Saison 1997/1998 vereinigten.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora:	SLOUKOVÁ Barbora
Katedra:	Muzikologie
Fakulta:	Filozofická
Název diplomové práce:	Prostějovský hudební život ve 2. polovině 20. století se zaměřením na léta 1980 - 2000
Vedoucí diplomové práce:	PhDr. Eva Vičarová, Ph.D.
Počet znaků:	80 558
Počet příloh:	7
Počet titulů použité literatury:	7
Klíčová slova:	Prostějov, V. Ambros, ZUŠ Vladimíra Ambrose, Orlice, Vlastimila, Orchesterální sdružení, Collegium musicum, Mánes, Vojenská posádková hudba, K. Hejdušek
Krátká charakteristika diplomové práce:	Práce se zabývá prostějovským hudebním životem ve 2. pol. 20. století se zaměřením na 80. a 90. léta. Na sklonku let osmdesátých a devadesátých došlo k zásadním politickým změnám, jež se odrazily i v kulturní sféře. Studie pojednává o institucích, jež se nejvíce podílely na kulturním životě města Prostějova.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: fotografie budovy Základní umělecké školy Vl. Ambrose v Prostějově

Příloha č. 2: fotografie Národního domu v Prostějově, sídlo městského divadla

Prostějov

Příloha č. 3: fotografie Vladimíra Ambrose

Příloha č. 4: portrét Karla Hejduška

Příloha č. 5: fotografie Radomíra Kubáníka

Příloha č. 6: tabulka s počtem žáků na ZUŠ Vl. Ambrose, část 1

počty žáků v letech 1889–1960

školní rok	celkem žáků	školní rok	celkem žáků	rytmika	školní rok	celkem žáků	rytmika
1889 – 1890	84	1916 – 1917	194		1944 – 1945	škola uzavřena	
1890 – 1891	169	1917 – 1918	305		1945 – 1946	385	176
1891 – 1892	264	1918 – 1919	397		1946 – 1947	658	106
1892 – 1893	276	1919 – 1920	362		1947 – 1948	620	102
1893 – 1894	279	1920 – 1921	388		1948 – 1949	717	
1894 – 1895	328	1921 – 1922	396		1949 – 1950	747	
1895 – 1896	194	1922 – 1923	393		1950 – 1951	806	
1896 – 1897	165	1923 – 1924	380		1951 – 1952	978	
1897 – 1898	142	1924 – 1925	406		1952 – 1953	1 067	
1898 – 1899	118	1925 – 1926	190		1953 – 1954	1 008	
1899 – 1900	157	1926 – 1927	288		1954 – 1955	1 060	
1900 – 1901	215	1927 – 1928	312		1955 – 1956	917	
1901 – 1902	209	1928 – 1929	270		1956 – 1957	637	
1902 – 1903	247	1929 – 1930	282		1957 – 1958	711	
1903 – 1904	276	1930 – 1931	341	38	1958 – 1959	765	
1904 – 1905	329	1931 – 1932	453	73	1959 – 1960	830	
1905 – 1906	338	1932 – 1933	456	79			
1906 – 1907	366	1933 – 1934	457	72			
1907 – 1908	385	1934 – 1935	467	92			
1908 – 1909	360	1935 – 1936	454	82			
1909 – 1910	335	1937 – 1938	459	107			
1910 – 1911	367	1938 – 1939	477	88			
1911 – 1912	364	1939 – 1940	479	100			
1912 – 1913	369	1940 – 1941	433	101			
1913 – 1914	363	1941 – 1942	529	135			
1914 – 1915	320	1942 – 1943	536	254			
1915 – 1916	153	1943 – 1944	493	270			

Příloha č. 7: tabulka s počtem žáků na ZUŠ Vl. Ambrose, část 2

počty žáků v letech 1960–2010											
školní rok	celkem žáků	hudební obor	taneční obor	výtvarný obor	literární dramatický obor	školní rok	celkem žáků	hudební obor	taneční obor	výtvarný obor	literární dramatický obor
LŠU											
1960 – 1961	974	770	204	0	0	1985 – 1986	1 157	668	109	292	88
1961 – 1962	970	784	184	0	0	1986 – 1987	1 211	704	119	294	94
1962 – 1963	822	634	159	29	0	1987 – 1988	1 159	680	109	266	96
1963 – 1964	986	783	165	38	0	1988 – 1989	1 116	678	97	264	77
1964 – 1965	1 175	925	98	104	48	1989 – 1990	1 106	652	100	279	75
všeoborová LŠU						ZUŠ					
1965 – 1966	1 299	961	127	104	107	1990 – 1991	1 106	642	93	303	68
1966 – 1967	1 296	939	127	116	114	1991 – 1992	1 155	696	99	316	44
1967 – 1968	1 251	893	132	124	102	1992 – 1993	1 225	798	57	321	49
1968 – 1969	1 187	958	73	96	60	1993 – 1994	1 442	1 000	67	300	75
1969 – 1970	875	665	125	70	15	1994 – 1995	1 545	1 040	126	321	68
1970 – 1971	861	640	123	86	12	1995 – 1996	1 493	1 003	113	312	65
1971 – 1972	903	684	96	117	6	1996 – 1997	1 431	907	109	345	70
1972 – 1973	987	716	102	135	34	1997 – 1998	1 347	886	89	311	61
1973 – 1974	951	648	103	165	35	1998 – 1999	1 329	891	92	276	70
1974 – 1975	965	671	109	149	36	1999 – 2000	1 228	845	77	249	57
1975 – 1976	955	657	91	155	52	2000 – 2001	1 236	857	82	230	67
1976 – 1977	1 011	664	112	193	42	2001 – 2002	1 230	864	81	231	54
1977 – 1978	1 040	792	114	166	48	2002 – 2003	1 210	812	93	243	62
1978 – 1979	1 010	619	141	183	67	2003 – 2004	1 263	844	91	265	63
1979 – 1980	1 042	679	85	197	81	2004 – 2005	1 202	802	87	249	64
1980 – 1981	1 057	734	79	208	36	2005 – 2006	1 284	820	109	281	74
1981 – 1982	938	597	112	171	58	2006 – 2007	1 275	766	120	316	73
1982 – 1983	982	674	77	160	71	2007 – 2008	1 269	799	122	279	69
1983 – 1984	1 081	705	106	169	101	2008 – 2009	1 307	807	119	307	74
1984 – 1985	1 067	694	94	198	81	2009 – 2010	1 345	811	122	324	88